

שוברים שתיקה – עדויות חיילים מחברון

השתחררנו לא מזמן משירותינו הצבאי. חברון הייתה המקום הקשה והמבלבל מכולם. עד היום כל אחד מאתנו התמודד לבד עם המראות הקשים משם. אלבום התמונות שלנו, המזכרת שנשארה לנו מהזמן שלנו בחברון, נשאר עד היום סגור וחתום על המדף בחדר. ככל שחלף לו הזמן מיום שחרורנו, גילינו שזיכרונות אלו משותפים לכל אלו ששרתנו לצדנו.

בהתמודדות היומיומית עם הטירוף של חברון, לא יכולנו להישאר אותם אנשים מתחת למדים. ראינו את חברינו ואת עצמנו משתנים לאט לאט. בין הפטיש לסדן.

נחשבנו לפרצופו המכוער של הטרור. מחבל מתאבד שלא היסס לנסות ולהרוג קבוצה של ילדות. משפחה תמימה שנרצחה סביב שולחן השבת. אינספור היתקלויות, משפחות שכולות, אזרחים חפים מפשע שנפגעים, מרדפים ומעצרים.

מתנחלים עליהם אנחנו אמורים להגן מפריס סדר, פולשים לבתים ומתעמתים, פיזית ומילולית, עם כוחות צבא ומשטרה. רחובות חברון שוממים מפאת עוצר תמידי. הקסבה בחברון ריקה סגורה ונעולה.

בית הספר בג'בל ג'וער הוא כבר מזמן מוצב צה"לי. שאלנו את עצמנו למה כיתת כוונות צה"לית צריכה למנוע מילדים ללכת לבית הספר. לא מצאנו תשובות.

שמונה – שמונה בעמדות. שמונה עשרה – שלוש ביציאות הביתה. הקפצות. חוסר שינה. כוונות. מעצרים. הפגנות. סרחון. שחיקה. מחנק. דיכאון. יריות. גניקולוג. צעקות בקשר. פקודות. מבוקשים. קללות. ילדים. מתנחלים. בכי. עוני. רעב. אשפה. פטרולים. הרגים. פצועים. חיפושים. התראות. לחץ. פחד. בלבול. תסכול. בריחה. הדחקה.

החלטנו לדבר. החלטנו לספר. חברון היא לא על כוכב אחר. היא במרחק של שעה נסיעה מירושלים. אבל חברון רחוקה מתל אביב מרחק שנות אור. החלטנו להביא את חברון לתל אביב. עכשיו מה שנשאר זה שתבואו, תראו, ותקשיבו. שתבינו מה הולך שם.

"שוברים שתיקה" הוא ארגון של חיילים משוחררים בוגרי האינתיפאדה השנייה (מספטמבר 2000) אשר שם לעצמו כמטרה לחשוף בפני הציבור את שיגרת החיים היומיומית בשטחים, שיגרה שאינה מקבלת כל ביטוי בכלי התקשורת. כך יוצר צינור מידע אלטרנטיבי לציבור הרחב על המתרחש שם, בחצר האחורית. "שוברים שתיקה" הוקם במרס 2004 ומאז רכש מעמד ייחודי בציבור ובתקשורת בנושא קולם של החיילים שעד כה שתקו. המטרה העליונה של "שוברים שתיקה" הינה לעורר דיון ציבורי סביב המחיר המוסרי אותו משלמת החברה הישראלית כולה בשל המציאות בה חיילים צעירים ניצבים מול אוכלוסייה אזרחית באופן יום יומי ושולטים בה. כל העדויות המתפרסמות על ידינו עוברות תחקיר קפדני הכולל בדיקה והצלבת העובדות עם עדים נוספים ו\או עם ארכיונים של ארגוני זכויות אדם אחרים הפועלים אף הם בשטח. כחלק מעבודתנו העיתונאית זהותם של מוסרי העדויות לא נחשפת ונשאר חסויה. העדויות המתפרסמות בחוברת זו לא עברו עריכה פרט להשמטת כל מידע שיאפשר זיהויו של מוסר העדות. זהויות החיילים טושטשו בכוונה על מנת שלא לחשוף אותם, אך עדויותיהם לא שוננו על מנת לשמור על מקורותם.

חוברת זו הינה אוסף של עדויות חיילים שנגבו ע"י "שוברים שתיקה" והוצגו כחלק מתערוכה על חברון. חברון היא העיר היחידה באיו"ש שבה יהודים גרים לצד פלשתינים בעיר אחת. חברון השוכנת במרחק 40 דקות דרומית לירושלים מהווה עיר בעלת הקשרים היסטוריים ודתיים הן ליהודים והן למוסלמים, ובעיקר מערת המכפלה. ב-1997 כחלק מהסכם חברון חולקה העיר לשני חלקים:

H1- החלק שנמצא בשליטה פלשתינית מלאה כולל ביטחוניות, ובה גרים רוב האוכלוסיה הפלשתינית.

H2- שטח של 18% מהעיר כולה, רק מעט מעל 4 קמ"ר, ונמצא בשליטה ישראלית מלאה, תחת שלטון צבאי. בהסכם חברון קיבלה הרשות הפלשתינית אחריות מנהלתית על התושבים הפלשתינים גם בחלק זה. במהלך האינתיפאדה השנייה, שפרצה בספטמבר 2000, צה"ל כבש גם את החלק הפלשתיני של העיר (H1) מספר פעמים כולל במהלך מבצע "חומת מגן" במרס-אפריל 2002. כמו כן תושבי חברון הפלשתינים היו נתונים תחת עוצר מרבית מתקופת האינתיפאדה השנייה.

בחברון חיים קרוב ל- 200,000 פלשתינים, מתוכם כ-35,000 בשטח שבשליטה ישראלית (H2). ב-H2 חיים לצד הפלשתינים גם כ-500 מתנחלים, שמתוכם כמחצית הם תלמידי ישיבה במקום והיתר משפחות. השכונות היהודיות שוכנות ברובם סמוך לקסבה, כלומר החלק העתיק של העיר ובסמוך למערת המכפלה. ישנן 4 שכונות כאלה בסך הכל- בית רומנו, אברהם אבינו, בית הדסה ותל רומדה. על רקע זה ניתן להבין את המתיחות הרבה בעיר היחידה בגדה המערבית בה ניתן למצוא משפחה יהודית ומשפחה פלשתינית חולקות קיר.

העדויות בחוברת זו נגבו מ-64 חיילים ששירתו בעיר חברון במסגרת חטיבת הנח"ל באינתיפאדה השנייה. החיילים המעידים בחוברת זו שירתו כולם בעיר חברון בין שנת 2001-2004 לתקופות של בין 14-6 חודשים, חלקם כחיילים וחלקם כמפקדים וקצינים. עדויות אלה הן תיעוד של המציאות בחברון וכיצד עובר אותה חייל הנשלח לשם בשם מדינת ישראל.

הייתי חוזר הביתה ואז חוזר לחברון, הרגשתי כאילו אני יוצא לחוץ לארץ, באמת, כאילו, בקאט אחד אני במקום אחר לגמרי. מה שאני רגיל פה שיש דמוקרטיה, נעלמה בחברון. היהודים עשו מה שהם רוצים, מה שהם רוצים, פשוט אין חוקים. לא חוקי תנועה, לא זה, אין חוקים. מה שעושים עושים בשם הדת, מותר לעשות, לפרוץ לחנויות, זה מותר... בתור חייל הרגשתי ממש בעיה, כי אני באתי ממשפחה שיש לה ערכים, יש לה מוסר, תנועת נוער, ידעתי מה זה דמוקרטיה, למדנו על זה גם בשיעורי אזרחות. ואני מגיע לעמדה ואני צריך להגיד לאנשים: "תשמעו, אתם לא יכולים לעבור פה עכשיו", "למה?", "כי זה מה שהחליטו"... פשוט, לא באמת היו לי סיבות להגיד להם, וגם לא היה משנה מה הייתי אומר להם, עדיין אסור להם לעבור, או שאני נכנס לתוך בית של מישהו, ואומר "טוב, עכשיו אני רוצה את כל הילדים, שייכנסו לחדר אחד, אני רוצה לבדוק את הבית שלך". אני חושב כאילו, אם זה היה מקרה הפוך, אני לא יודע מה הייתי עושה. באמת. הייתי מתחרפן אם היו נכנסים אליי לבית, ניסיתי לדמיין את ההורים שלי, את המשפחה, מה הם באמת היו עושים, אם היו נכנסים להם אנשים עם רובים לבית עם ילדים קטנים, לא אני אגיד כולם מבוגרים, ילדים קטנים בני חמש- ארבע, היו נכנסים, מכוונים אליהם נשק ואומרים: "טוב, כולם לזוז". היה לי ממש קשה עם הקטע הזה, לשבת בעמדה ולהגיד לאנשים "אסור לכם לעבור", או: "תזחזחו", או בכלל אם עצרנו אנשים, אנשים שהפרו עוצר, מה זה אומר הפרו עוצר? זה אומר שפשוט הלכו לעשות קניות, הפרו עוצר. אז המ"מ היה עובר ואומר להם: "טוב, לעמוד עכשיו כולם בצד", ואחרי שהוא העמיד אותם בצד, הוא היה אומר לנו: "טוב, תייבשו אותם כמה שעות". אמרתי לו "מה, אבל מה נעשה אתם כמה שעות?", "שיישבו פה".

שבוע ראשון, פעם ראשונה במחסום, במעבר בין השטח הפלסטיני לרחוב שרק ליהודים מותר לעבור בו, אתה צריך שתהיה שם גדר, הם צריכים, החבר'ה צריכים לעצור, יש להם קו, ואז נותנים לך תעודה דרך הגדר, אתה מסתכל ומעביר אותם. היה איתי בחור אחד ש... בדיוק סיימנו אימון מתקדם, עלינו לקו, והוא צעק לו: "וואקף, תעצור". הבנאדם לא כל כך הבין ונתן עוד צעד. נתן עוד צעד, ואז כאילו צעק לו עוד פעם: "וואקף", והבנאדם נבהל ונעצר. הוא לא כל כך הבין גם מה הוא אמר לו, תנכל'ס גם לא, זה נוהל שאף אחד לא באמת מקיים, לעצור אותם בדיוק בקו, אז הוא החליט שבגלל שהוא הלך את הצעד הזה הם צריכים להקשיב לנו ולכן הוא יעוכב כאן. אמרתי לו: "תקשיב, מה אתה עושה?" הוא אמר לי: "לא, לא, אל תתווכח איתי, לפחות גם לא מולם, מה אתה עושה, אני לא אמין לך יותר, אי אפשר לסמוך עליך"... בסוף הגיע מפקד אחד מהפטרול שם, הגיע מלמעלה, הגיע ואני התחלתי לדבר אתו. אמרתי לו: "תקשיב, מה העניין, כמה זמן אתם רוצים לעכב אותו?", הוא אמר: "תקשיב, אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, לפי מה

שאתה מרגיש, אם אתה מרגיש שיש בעיה עם מה שהוא עשה, אם אתה מרגיש שמשהו לא בסדר, כל דבר הכי קטן, מותר לך לעכב אותו כמה שאתה רוצה. " ואז תפסתי, בנאדם נמצא שבוע בחברון, לא מדובר פה בדירוג, הוא יכול לעשות מה שהוא רוצה. הוא היה שם שבוע, הוא לא היה שם כאילו... באמת, הוא לא ידע בכלל מה קורה שם, הוא לא ידע כלום! הוא היה נמצא שם שבוע! אבל כולם יכולים לעשות מה שהם רוצים, כאילו, אין חוקים, הכל פרוץ, הכל מותר.

זכור לי עוד בחברון, בתור משהו נורא מוזר, היה אלמנת קש, מה שקוראים, בית שהצבא לקח בשביל לעשות ממנו תצפית, בית של משפחה פלשתינאית... זה לא משפחה של מחבלים או משהו כזה, פשוט משפחה שהבית שלה שימש מקום תצפית טוב, אז הוציאו אותה מהבית והצבא נכנס לשם. עכשיו, כשאני הגעתי לאלמנת קש...

כמה זמן הצבא יושב שם?

יושב שם הרבה זמן, אני לא יודע, זה היה לפני שאנחנו הגענו, אנחנו ישבנו שם חודשים, אני בטוח שהבית כבר היה לפני זה וגם יותר מזה, הוא גם, זה לא רק שהמשפחה שגרה שם בבית הזה הספציפי הוציאו אותם מהבית, אלא גם מי שגר מתחתיהם הוציאו אותם מהבית כדי לשמור על שטח סטריילי בשביל הצבא, בשביל העמדה הזאת...

זאת אומרת, יש לנו כבר שנתיים וחצי שמשפחה פלשתינאית לא נמצאת בבית שלה.

כן, זהו, אז למעשה זה היה באמת מקום שהיה מטורף מבחינה תפיסתית, אתה נמצא בבית של מישהו ואתה עולה במדרגות של בניין, הכל שם זרוק שם, כל מיני קליעים וזכוכיות במדרגות בעלייה לקומה עצמה, כדי שתוכל לשמוע אם מישהו מגיע. זה פשוט בית שיש עליו רשתות הסוואה כדי שלא יוכלו לראות מה קורה בתוך הבית. אתה פשוט מוצא את עצמך בתוך שכונה פלשתינאית, בתוך דירה של משפחה שגרה שם, וזה פשוט הזוי, כי אתה נמצא שם, יושב בסלון ואתה מחכה לשמוע אם מישהו מגיע לשם כדי לתקוף אותך. וזהו, ואתה יכול גם לראות דרך החלון אנשים הולכים שם ברחוב ליד הבית שלהם, וזה הבית קברות היהודי זה ממש שני מטר משם, אתה יכול לראות יהודים לפעמים מגיעים לשם לקטע של הבית קברות, או שלפעמים יש שם איזה ערבים שמסתובבים שם באזור, זה פשוט היה אחד הדברים היותר מוזרים שאני ראיתי. גם נשאר שם אוכל, היתה שם טלוויזיה, אסור היה להדליק אותה, זה כבר נחשב כאילו זה הכיבוש הרע, שאתה משתמש להם בחשמל...

יום אחד פשוט חזרנו משיבת בוקר קבועה, ששמעתי כבר בדרך חזרה בקשר על אירוע של אזרח יהודי שדרס ילד קטן ערבי. לטיפול, לטיפול, לטפל בילד עד ההעברה שלו לסהר האדום, טיפול בו שתי ניידות אמבולנס של היהודים בחברון, של היישוב. כשהגענו לשם לא נשאר הרבה, נשאר האופניים המרופטות של ילד זרוקות בצד, ערימה של מבוגרים מהיישוב שבוחנים פחות או יותר את הנזק שנגרם לרכב, ועוד רכב אמבולנס אחד עם המטפל שבו. כשפרקנו שם מה"סופה", אני והמ"פ שלי, היה לי כל מיני סידורים לנהל בקשר באותו רגע, הדבר האחרון שאני זוכר מהשיחה שלהם, שלא כל כך הייתי עד לה, זה שהוא סיכם את השיחה הזאת, זרק משפט לנו, למ"פ שלי: "רק שלא יגידו שאנחנו לא מטפלים בחיות האלה אחרי זה". זה היה כולה ילד בן 12 שנדרס על ידי רכב מהיישוב היהודי.

מקרה אחר שקרה קצת לפני זה, היו שולחים אותנו לעשות שמירות איפה שישבה המפקדה של הגדוד, ב"חרסינה", ושם היה ליל שישי בערב, באותו ערב המסייעת נתקלו בחוליה של מחבלים, המסייעת גם כן ישבה ב"חרסינה", הורידו שני מחבלים, הרגו שני מחבלים. בארוחת ערב שישי כמובן שהיתה ארוחה שמחה ומאושרת, שני מחבלים חוסלו, דיברו על זה בחדשות, היה מאוד מאוד מתקשר גם וזה, היתה שמחה וצהלה גם בכל הבסיס. כשיצאתי מהארוחה הגיע אביר-בולנס עם הגופות של המחבלים והתמונה שגיליתי לנגד עיני אחרי הארוחה הטעימה, זה שתי גופות של מחבלים שעומדים לידם שלושה אנשים שמחזיקים אותם עומדים כביכול, ופשוט מצטלמים אתם. אפילו אותי התמונה הזאת זעזעה, עצמתי את העיניים שלי פשוט כדי לא לראות והלכתי, לא ממש התחשק לי לראות גופות של מחבלים. אני חושב שכושר השיפוט קצת נפגע כשאתה יום יום, כשהאויב היומימי שלך הוא ערבי או אדם אחר שבעיניך... כאילו, אתה לא מסתכל עליו כל יום כעל אדם שעומד מולך אלא הוא האויב וזאת המילה שלו. הוא לא כלב, הוא לא חיה כלשהי, הוא לא נתפס כמשהו נחות אלא הוא פשוט, הוא לא נחשב, נקודה. הוא לא... זה האויב שלך ואם הוא האויב שלך, אותו אתה הורג. ואם אותו אתה הורג, אז כנראה שאם כבר הרגת אותו אז אין מה יותר גרוע מזה כנראה לעשות, אבל מסתבר שיש.

סגרה של צבא בעוצר, אם לזה התכוונת, זה פשוט לעמוד ב... אם אתה בעמדה סטטית אז זה לעמוד בעמדה ולצעוק: "וואקף, תעל ג'יבל אוויה" [נצור, בוא הנה, תביא תעודת

זהות], עוצר עכשיו, לך לבית, זה פחות או יותר זהו, ולהגיד: "לא מעניין אותי, לא מעניין אותי, לא לא לא", המילה שהכי אמרנו זה "לא". אם בהתחלה היינו מדברים אתם ומנסים להבין, מה שקרה זה ש"מעברים" אותנו. מגיע ילד, אתה אומר לו: "תשמע, אני אתן לך עכשיו לעבור ותעשה לי טובה, לך הביתה", ואחרי חמש דקות הוא חוזר. אז אתה אומר לו: "תשמע, אמרת שתלך, יאללה לך", ואחרי חודשיים, אני חושב מספיק בשביל זה, לא צריך חצי שנה בשביל זה, מספיק חודש, מספיק שבוע, בשביל שיימאס לך כבר מהילד הזה ומכל האנשים, ואתה שמונה שעות בשמירה, ואתה הכי עייף והכי שבזו והכי אין לך כוח עכשיו ואין לך זין לכל החרא הזה, ואז מגיע בנאדם, ולא אכפת לך אם הוא זקן, איש, אישה, מבוגר, צעיר, לא משנה בכלל מה הוא, מכל סוג, מין וצבע, הוא מגיע ותגיד לו: "לא, רוח אל בית" (לא, לך הביתה). תגיד לו: "תסתובב, לך הביתה". לא מעניין אותי שום תירוץ שבעולם, לא מעניין אותי כלום. רוצה לקנות ירקות, מה אכפת לי בכלל שאתה רוצה לקנות ירקות. יש עוצר? נקודה. אתה לא אז. הבית שלך בכיוון השני? לא מעניין אותי, תמצא דרך אחרת, פה אתה לא עובר.

אנחנו, תפקידנו היה לעצור את הפלשתינאים בעמדת שוטר. להגיד להם שאסור להם לעבור בה יותר. אולי לפני חודש היה מותר להם, אבל עכשיו אסור להם. וידענו שיש דרך שכן אפשר לעבור, אז מצד אחד לנו אסור לתת להם לעבור, מצד שני כל מיני זקנות שצריכות לעבור פחות או יותר לבית שלהן, אז בעצם הצבענו להן על הכיוון של הפרצה... שדרכה הן יכולות לעבור בלי שאנחנו נראה. זה היה מן אבסורד כזה ש.. לא נגיד "אנחנו החיילים עשינו את זה". הקצינים שלנו גם ידעו על הפרצה. כאילו, הם סיפרו לנו עליה. את אף אחד זה לא באמת עניין. זה גרם לנו מאוד לפקפק למה אנחנו נמצאים במחסום הזה, למה אסור? זה היה ממש עונש קולקטיבי, כל מחבל ידע על הפרצה ויעבור בה. אז זה פשוט סוג של עונש קולקטיבי. אסור לעבור כי אסור לעבור. אם אתם רוצים לעשות פיגוע, אז שם, שם מימנה ופנו שמאלה אחר כך, אבל אם אתם לא רוצים לעשות פיגוע, תצטרכו לעשות עיקוף מאוד גדול או שלא תוכלו להגיע בכלל, שזה היה הברקה...

הייתי באבט"ש, אבטחת יישובים עם טירונים בחברון, הסתובבנו ביום הראשון שהייתי שם בסיוור עם המ"פ שהראה לי את המוצבים ואת המקומות ואפילו לא הכרתי מי נגד מי ומה

הולך שם. אני רואה ככה, היה עוצר, הרחובות ריקים לחלוטין מערבים, הסתובב ילד קטן, בן 11-12, עם כיפה, פאות, שמח, נכנס לחצר, אנחנו צועדים בכביש, נכנס לתוך חצר של בית, הערבים המקומיים שגרים שם יושבים בקומה השנייה, רואים מהחלונות, מאחורי הסורגים, מציצים. בגינה של הבית יש עץ רימונים, הוא קוטף רימון, הזרק אותו על החלון, מנפץ את החלון של הבית איפה שהם יושבים. הם צועקים עליו מלמעלה, הוא לוקח עוד אחד, עשיתי ככה כמה צעדי ריצה, כדי לעצור אותו. כמובן, אפילו לא במגע, ביקשתי ממנו שיזוז, אולי שמתני לו יד על הכתף לנסות לעצור את זה. ואז עוברים שם שני מבוגרים, אז שמחתי, אני אוכל להגיד להם שייקחו את הילד כי הוא עושה צרות. קיצר, הם צעקו עליו שאני עוד נחלאווי שמאלני: לך תתעסק עם ערבים ותעזוב אותנו בשקט, מן משפט כזה, אני לא זוכר בדיוק, בקיצור, עוד אירוע שאתה פתאום רואה שהאלימות של הילדים מעודדת על ידי הסביבה שלהם.

אם הייתי מחלק את זה לאחוזים, אני די משוכנע ששמונים אחוז מהזמן היה עוצר, זאת אומרת, הוא לא היה בהתחלה ואז הוא היה תמידי, היה יום בלי עוצר פה, יום בלי עוצר שם, בגדול קצת בתקופת ה"הודנא" היו איזה שבועיים בלי עוצר. גם כל מיני החלטות מחזרות כאלה שיש לך תמיד את הרושם כאילו יש שם משהו באיזה משרד, מקל עליהם קצת. לפעמים יש עוצר, היתה לנו איזו תקופה ארוכה של עוצר משש עד שש, עוצר משמונה עד שתיים-עשרה. פתאום באמצע היום יש עוצר משמונה בבוקר עד שתיים-עשרה וזהו, ואז ממשיכים כרגיל. סגור את כל החנויות, שלח את האנשים הביתה, אחרי זה תן להם לפתוח.

כשאתה אומר לסגור את החנויות, איפה בדיוק בחברון יצא לך פשוט להגיע ולסגור רחוב של חנויות?

ברחוב הראשי של הקסבה, תמיד. באיזשהו שלב זה כבר נהיה מאוד קל, לא היו שם יותר חנויות.

וכשהיו שם חנויות, איך זה הולך?

"סאקר, סאקר, סאקר, סאקר, סאקר, סאקר, סאקר" [סגור!] ככה עובר בין כולם, מגיע לסוף הרחוב, חוזר, עוד הלוך אחד, זהו, הכל יהיה סגור, לא תהיה נפש חיה. ברחוב הומה אדם, עם המיומנות שיש לצה"ל היום, עשר דקות.

התביישתי בעצמי ביום שהבנתי שההרגשה של הכוח, שאני נהנה מזה פשוט. שאני לא מאמין בזה, אני חושב שזה לא דרך לעשות שום דבר לאף אחד, בטח לא למישהו שלא עשה לך שום דבר, ואתה לא יכול שלא ליהנות מזה. אנשים עושים מה שאתה אומר. אתה יודע שזה בגלל שיש לך נשק. אתה יודע שאם לא היה לך נשק ולא היו לידך עוד חברים חיילים שלך, היו קופצים עליך במכות ודוקרים אותך והורגים אותך, אתה מתחיל ליהנות מזה. מה זה ליהנות? אתה צריך את זה. ואז כשפתאום מישהו אומר לך "לא", מה זאת אומרת לא? מאיפה אתה שואב את החוצפה להגיד לי לא? עזוב עכשיו שאני בכלל חושב שהיהודים האלה מטורפים ואני בכלל רוצה שיהיה שלום ושלא נהיה בשטחים, מה אתה אומר לי לא? אני החוק! אני החוק פה! ואז כאילו, אתה מתחיל להבין, זה עושה לך טוב. זכורה לי סיטואציה מאוד ספציפית, שהייתי במחסום, מחסום ארעי, "מחסום חנק" מה שנקרא, זה היה מחסום מאוד קטן, מאוד אינטימי, ארבעה חיילים, בלי מפקד, בלי מיגון יותר מדי, חאפריות לשמה, לסגור כניסה של כפר, ומשתרך טור של מכוניות מצד אחד שרוצות לצאת, טור של מכוניות מצד שני שרוצות לעבור, טור טור, ואז פתאום בכוח של האצבעות, נוצר כוח אדיר, זה כמו לשחק משחק מחשב. אני עומד ככה, מצביע על מישהו, עושה לו ככה, אתה עושה ככה, האוטו מתניע, בא לפה, נעמד לידך. בא אחריו זה שמתקדם אתה עושה לו ככה, נעצר. אתה מתחיל אתם, כמו לשחק במשחק מחשב. בוא אתה לפה, תיכנס אתה כאן, ככה. אתה לא זז, עם קצות האצבעות שלך הם מצייתים. זו הרגשה אדירה. זה דבר שאתה לא חווה בשום מקום. אתה יודע שזה בגלל שיש לך נשק, אתה יודע בגלל שאתה חייל, אתה יודע את כל זה, אבל זה ממכר. כשהבנתי את זה...עשיתי בירור מחדש מה נסגר איתי. זהו. וזו הייתה בועה מאוד גדולה שהתנפצה. חשבתי שאני חסין, זאת אומרת, איך בנאדם כמוני שהוא חושב, מדבר וערכי, מוסרי, דברים שאני יכול להגיד על עצמי מספיק טוב בשביל שאני אגיד על עצמי. לא צריך שמישהו אחר יאשר לי את זה. תפסתי מעצמי כזה וכזה וכזה. פתאום אני שם לב שאני מתמכר לשלוט באנשים.

אני רוצה לספר על מקרה שהיה בהלוויה שהתקיימה בבית קברות של אבו סנינה, ובאותו זמן החפ"ק שהורכב מקצין ועוד שלושה חיילים, ניגשנו להלוויה עוד לפני שהיא התחילה, והגענו לבית קברות, והיו שם עשרות אנשים, אני חושב שאפילו יותר, מאה אבלים, וזה היה באמת לפני שההלוויה החלה. הקצין, הוא היה הסמ"פ, ניגש להלוויה ורצה לפזר אותה. בעיני הלוויה זה דבר שמאוד, עצם העניין של לקבור מישהו שהוא מת זה דבר שחייבים לעשות אותו... זה הכי הומניטרי שיכול להיות, זה דבר שאין עליו בכלל שאלה. הצורה שהוא ניגש לאבלים וניסה לפזר את ההלוויה, היה לו בעיניים, הייתי לידו, מבט של שנאה, שברגע שהסמ"פ בא לאבלים שהדבר היחיד שהם רוצים לעשות זה לקבור את היקר שלהם,

ובא לפזר אותם בשנאה ובצעקות ובאיזומי נשק ובדריכת נשק על האבלים ועל האנשים שקרובים אליו ביותר, ואחרי זה שהוא רואה שהם באמת נחושים לקבור את היקיר שלהם, והוא מתעקש בכל האמצעים... אפילו של קללות, של דריכת נשק, לבוא לבנאדם בן שמונים שבקושי זז ולבוא אליו עם הנשק קרוב לפנים, ובאמת שמסביב יש מעל מאה איש שרואים את המחזה הזה, של קצין שמפזר בשנאה, ובאמת דרך השנאה הזאת שהוא בא לפזר הלוויה, אני הייתי יכול לראות שהוא לא רואה בהם בני אדם שווים. אני עדיין כועס על עצמי שלא אמרתי כלום. פשוט, כמו בשאר המקרים, אני משפיל מבט ולא יודע מה לעשות עם עצמי. עוד איזה פרט קטן שאני אוסיף, שישים את הכל באור שונה, את הקלות הבלתי נסבלת של הדברים האלה שקורים, זה היה זמן הודנא, ובסוף התברר שהיה אישור הלוויה הזאת. זה היה הכי קשה אחרי זה לשמוע שהיה להם בכלל אישור מהחטיבה, ומספיק שהוא היה עולה מול החמ"ל כדי לברר את מה שהוא עושה, בשביל להבין שזה לא היה חייב לקרות.

זאת תחושה, במקום מסוים, מאוד טובה כי אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, אתה אדון למעשים שלך, תגיד להם מה לעשות והם יעשו את זה כי הם מפחדים. ופה נכנס השיקול דעת והבגרות של החיילים שאני לא בטוח שתמיד יש, פה הרבה אסונות קורים, כי ברגע שאתה נותן לילד בן שמונה-עשרה כזה כוח הוא יכול לעשות דברים איומים, הוא יכול לעשות דברים... נורמאליים... אני לא יכול להגיד דברים טובים... בעיקרון אסור לך להעביר אנשים. אנשים יתחננו אליך כי יש לך נשק, אנשים יודעים שאתה בעצם השער שלהם לעבור למקום אחר והם צריכים לשכנע אותך כדי שהם יגיעו למקום שהם רוצים. אני השתדלתי מאוד, אישית, דווקא כי יש לי מדים ונשק להתייחס בהגיון לכל מקרה ומקרה, אני נתתי דווקא לנשק ולמדים אפשרות להראות שיש... אה... לא יודע איך להגיד את זה. שיש בצה"ל חיילים... אתה יודע, יש שנאה ויש... אם חיילים לא יתנהגו כמו בני אדם שם אז... תשמע, ערבים רואים את מדינת ישראל ואת היהודים שהם מכירים, זה את החיילים והמתנחלים. הם לא מכירים תל-אביבים ולא מכירים קיבוצניקים.

לגבי צה"ל, הקלות שבה אתה עושה בעצם מה שאתה רוצה בלי שום פיקוח מעליך, זה כניסה לבתים של אנשים, לחיפושים מזדמנים. כל קצין, כל מפקד יחליט שהוא עכשיו נכנס לתוך בית, מוציא משפחה, הופך את הבית... בעצם נראה לי שמה שהפריע לי והכי הפחיד

אותי בחברון זה הכוח שאין עליו שום ויסות ושליטה ומה שהוא גורם לאנשים לעשות. מה שאמרו לנו פעם אחת זה "זה שיש שקט זה לא בהכרח טוב, ואם אין בלאגן אנחנו נעשה בלאגן". על מנת להפגין כוח, להפגין שאנחנו בכל מקום. לחייל כמוני זה גרם להרגיש נבון בסיטואציות שאתה עומד בהם מול אנשים מבוגרים, מול זקנים. יש לפי דעתי דברים שצבא בכלל לא אמור לעשות, כמו לסגור בתי ספר של ילדים. פשוט להיכנס לבית-ספר והיום אין לימודים. בלי לשאול יותר מדי שאלות. זהו בגדול.

בשלב מסוים הוחלט שכדי שהחיילים יעשו את המוטל עליהם ויבדקו באמת את הפלשתינאים שעוברים שם באזור, ויבדקו תעודות זהות, אז המ"פ שלי קבע מכסה של עשרים תעודות זהות שצריך לבדוק במהלך שמירה, כמובן לא לבילה. עשרים תעודות זהות בשמירה. והוא עוד גם כן קבע, וזה הקטע של הניסיון להיות נאורים: בן אדם שמחכה מעל עשרים דקות- חצי שעה אז אפשר לשחרר אותו. אחרי הכל לפי הבנתי, האנשים שכן מחליטים להזמין לתחנת משטרה הם לא מחבלים או משהו כזה אלא כנראה משתפ"ים. אם הם היו מחבלים כנראה שלא היו נותנים להם ללכת מפה ועד לתחנת המשטרה. בכל מקרה, בשלב כלשהו זה התחיל להיות דבר נורא מלהיב בפלוגה לעשות תחרות ולבדוק כמה שיותר תעודות זהות בזמן שמירה. ואז מה שקרה, אחד המקרים שהיו זה שמפקד אחד וחייל החליטו לרוץ ולהגיע לכמה שיותר, לשבור את המכסה, להגיע לכמה שיותר תעודות זהות שהם צריכים לבדוק ובפשוט הם התחילו לקחת שלושה חבר'ה מהשללות (שם של רחוב), להביא אותם, לשים אותם בצד ובינתיים להעביר את התז שלהם בקשר שיבדקו. תוך כדי לקחת עוד שלושה חבר'ה... זה הגיע למספר של שבעה, שמונה, תשעה אנשים שעמדו שם בתוך איזה מטר על שניים, עמדו וחיכו בזמן שבדקו את התז שלהם בקשר. עכשיו דבר ראשון מבחינה מבצעית זה מטומטם, וזה הדבר הראשון שעלה בראש. המ"פ שלי הגיע וצעק עליהם, צעק כי מבחינה מבצעית היה מטומטם לעשות את זה - כשעומדים תשעה אנשים כששני אנשים שומרים עליהם, זה פשוט לא חכם וסיכון. הדבר שאחרי זה רק אני הצלחתי לקלוט, באמת בגלל שהמקום הזה גרם לניתוק רגשי ושאתה לא באמת מצליח להבין מה קורה שם... הצלחתי לקלוט כמה הדבר הזה היה לא אנושי. כמה הדבר הזה היה פשוט רע לעשות לאנשים. לקחת אותם ולתקוע אותם אחד על השני, להעמיד אותם ככה במשך עשרים דקות, וכל זה גם נוצר לא בגלל כורח בטחוני כלשהו, אלא בגלל שהחיילים תפשו אנרציה ודרך מעניינת להעביר את השמירה.

יש איזה קטע בקרב האנשים... לא רוצה להגדיר אותם, אבל האנשים האלה שחושבים שלהיות בשטחים זה לא בסדר, ועדיין הולכים לשרת בשטחים. יש כזה קטע של "אני לא עשיתי את הדברים האלו, ואני לא עושה את הדברים הרעים ששומעים עליהם בחדשות או מהסיפורים מקורס מ"כים או מכל מיני מקומות". והרבה אנשים טפחו לעצמם על השכם, הם אמרו: הנה, תראו- נחמדים אלינו, מחייכים אלינו, מציעים לנו קפה. ואני, כשהייתי שומע את זה הייתי משתגע. זה כאילו שאלה: מי נחמד אלינו, מי מציע לנו קפה? הערבים. היהודים תמיד נחמדים, כמובן, חוץ מאשר מתי שזה מתנגש להם באינטרסים. אבל בשוטף הם נחמדים, ואתה מצפה שהערבים יהיו עוינים... ואתה עושה מה שאתה עושה, עולה על גג של משפחה, ואז בעל הבית בא עם תפוזים וקפה. ואתה מתחיל להרגיש בסדר עם זה... אתה מסתכל לבנאדם בעיניים ואתה אומר לעצמך: אני יכול לדעת אם הוא מפחד ממני או אוהב אותי. זה בולשיט. יכול להיות שהוא אפילו אוהב אותך בנקודת הזמן הזאת כי דפוק לו בדלת יפה ולא שברת לו אותה. אבל בגדול, אם הייתי הם, מה אכפת לי אם אומרים לי תיכנס הביתה בבקשה או תיכנס הביתה עם רובה מול הפרצוף. מה אכפת לי? אתם לא נותנים לי להסתובב ברחוב, אתם לא נותנים לי לעבוד, לא נותנים לי לחיות או לנשום, מה זה משנה אם זה בבקשה או בכוח? מה זה משנה אם אתה פותח דלת או שובר אותה, הרי לבית אתה נכנס... זה מובן לך מאליו. זאת ועוד, חודש לפני שהגעת, חודש אחרי שאתה תלך, אותו דבר. אתה היית החייל המוסרי, החייל הנאור, אתה התנהגת יפה ובצורה הגונה לכל בנאדם? לא רק לערבי, לכל בנאדם. היית הגון. יבוא מישהו אחר כך שלא יהיה הגון.

מה זה יריות? שומעים ירייה, מישהו, איזה פלשתינאי כנראה, מחבל, ירה לעבר עמדה מסוימת, או לאו דווקא, אני לא יודע. פשוט יש ירייה... מהצד השני, מהצד הפלשתינאי. ולאט לאט, בהתחלה זה היה יותר ממוקד ולא נתנו לנו לירות סתם, וככה כשזה התחיל להיות שגרתי, כל העסק הזה, זה פשוט נהיה כאילו: יש ירייה אחת מהצד שלהם- נפתחת מכת אש. אנחנו היינו איפה שהישוב היהודי, ומולנו זאת גבעת אבו סנינה. פשוט ירי לגבעה. הייתה עמדה שנקראת "אורית"- היה שם כל מיני מקלעים, כל מיני מרגמות, כל מיני דברים כאלו, צלף. וזה היה עמדה קבועה ומשם היינו יורים הכי הרבה. כל פעם שהיתה מכת אש אז ניסו לכוון אותם לבניינים מסוימים, ולפעמים סתם. זהו בגדול: ירי אחד מהצד שלהם- הפצצה מהצד שלנו.

הטירוף הוא שאתה עומד, חייל בצבא הגנה לישראל, אוקיי? אתה עם נשק, דרוך וטעון, ומה, אתה אידיוט? איך אתה מעז בכלל לא להקשיב לי? אני יכול לירות בך בכל רגע נתון. אני יכול פשוט לתת לך מכת שיסוף עם הקת שלי, ורוב הסיכויים שהמ"פ שלי יבוא ייתן לי טפיחה על השכם ויאמר: "גבר, סופסוף אתה עושה משהו כמו שצריך." איך אתה מעז, איך אתה לא מבין את זה? איך אתה לא רואה את השליטה המוחלטת שיש לי עליך? כאילו, טירוף! כולי ילד, כולי בקושי יודע מהחיים שלי, הכוח היחיד שיש לי זה המדים שלי והנשק שלי, ומטעם זה אני קובע ואני מחליט. ואני עושה את הדברים שאומרים לי לעשות, וזה הכוח שלי ובזה אני משתמש. ואני יכול להיות הכי נאור והכי מתחשב בעולם, אבל כשאני אומר: "ממנוע ג'אווול, רוח אל בית" יש נקודה וארבעה סימני קריאה בסוף. ואין על זה ויכוחים. לא אכפת לי אם אני בן 18, בן 17 או בן 21, אני חייל, מחזיק נשק, אני מצבא ההגנה לישראל, יש לי פקודות, והם ימלאו את הפקודות האלו. וימלאו את הפקודות שאני נותן להם. אני מוריד להם פקודות. בעצם הם אזרחים שלא קשורים אלי, ואני מוריד להם פקודות... והם ימלאו את הפקודות האלו אם הם ירצו או לא ירצו, ואם הם לא ירצו יעשו בעיות, אז אני אכריח אותם. למה? שאלה טובה. שאלה מצוינות. לא יודע... ככה. כי כל הזין. זה מה יש.

המשפט הכי מגעיל שעושה, לי לפחות, קונוטציה הכי שלילית בעולם, זה המשפט שכמעט כל חייל יגיד לך. זה: "אני חייל ואני ממלא פקודות".

ומה שהכי הפריע לי, תכל'ס... בעמדה בכיכר גרוס אתה רואה את זה, בעמדות שהן ברחוב ממש. יום אחד ראיתי איזה פלסטיני מבוגר. מבוגר.. זקן ממש. זקן לבן ארוך כזה, כולו מקומט, הולך עם שתי שקיות עם קניות ועובר ילד קטן דתי, יהודי, הוא היה בערך בכיתה אל"ף, בן שש, שש עד תשע, גג. הוא פשוט בא, הסתכל לערבי בעיניים, וזה רחוב שמותר ללכת בו גם לערבים וגם ליהודים, פשוט הסתכל לו בעיניים ואמר לו: "יא ערבי מטונף" ודופק לו סמוחטה לפנים ובורח. ואז מרחוק הוא עולה על איזה גג וזורק עליו אבנים. הייתי בהלם. אמרתי, זה החינוך פה של הילדים? כאילו, אם הייתי עושה משהו הרבה פחות מזה, אני חושב שאימא שלי, אני לא יודע איך היא הייתה מגיבה. כאילו, זה לא חינוך שמקבלים בבית, וזה לא הגיוני. זה משהו שלא נתפס לי, איך הילד, שאתה אח"כ, אם הצלחת במקרה לתפוס אותו ואתה מתקשר להורים שלו ואומרים לך: "מה אתה רוצה מהילד שלי?" ואתה

מספר להם את המקרה, ומבחינתם זה בסדר. וליד הילד- זה בסדר וזה לגיטימי. זה חירפן אותי- איך זה יכול היות לגיטימי? איך אתה יכול להיות שהילד שלך יירק על בנאדם מבוגר, לא חשוב מה הוא, זה לא משנה מה הוא, פשוט יורק לו בפנים.

בפטרול באבו סנינה, מפקד ושלושה חיילים, מסתובבים שם, מפטרלים בתוך אבו סנינה, עשינו צ'ק פוסט. זאת תחנה שעוצרות שם מכוניות ובודקים אותן. עצרנו בחור אחד שאנחנו מכירים שמסתובב שם, לא מזיק... ולא, אני אישית לא נתקלתי אף פעם אתו, בקיצור, בחור שנראה טוב. זה קורה שם... נוצרים קשרים גם אם אנחנו לא מדברים באותה שפה וגם אי אפשר להסביר את זה. עצר אותו המפקד, את הבחור עם הרכב שלו, שני חיילים בצד אחד "אתה תחפה קדימה", "אתה תחפה אחורה". ואני מחפה לשם קדימה. הוא בא אלינו: "אתה מכיר את הפרסומת של "איטונג" (חברה ליצור לבנים)?" "יאללה, יאללה, תתחיל" ו-"תוציא את הג'ק". אותו בחור פשוט עמד והסתכל, הוא לא הבין מה הוא רוצה ממנו. הוא פשוט התחיל לצעוק עליו שיוציא את הג'ק ויתחיל לפרק את הגלגלים. אני עמדתי ליד חומת אבנים שממנה הבחור בא ולקח עוד סלע ושם מתחת לאוטו, עוד סלע, שם מתחת לאוטו. ובאותה נקודה המפקד בא אלי ואומר לי: "זה נראה לך אנושי?" במין חיוך זוועתי. לי זה היה נורא. פשוט לא היה לי מה... לא היה לי אוויר להגיד שום דבר.. עם הקסדה פשוט נפלתי על החומה, מחפה קדימה, ופשוט בכיתי. לא היה לי מה לעשות.

זה היה במהלך מבצע שהיה בג'בל ג'זאר, בכל חברון אבל ספציפית בג'בל ג'זאר, איפה שתפסנו הפלוגה שלי. וכחלק מלעבור בית-בית היו גם מג'בניקים הרבה ברחובות, אז אחד המג'בניקים קולט שאיזה אחד מתחצף לאיזה סמל שם, מהפלוגה שלי. אז באו, אמרו אין בעיה, לקחו את הפלסטינאי, חזרו איתו אחרי עשרים דקות כשכולו מפוחד, ואז אומרים לו: "טוב, עכשיו" ואז הפלסטינאי התחיל לשיר: "קרנבל, בנח"ל קרנבל.."

איך הרגשת אז?

לא אהבתי את זה, זה נראה כאילו זה נורא הצחיק את כל האנשים שם, בסדר, אז ישבתי ושתקתי. אני לא אתחיל מלחמות עם חברים שלי.

למה בעצם שתקת?

לא יודע, אולי זה לא היה חשוב לי מספיק כדי לעשות רעש... לא יודע. נושמים עמוק ועושים

את זה. זאת החובה שמוטלת עלי, אני כרגע בורג קטן, אני עושה את העבודה, חי מיציאה ליציאה, עד שמסיים את השירות. ככה זה היה כל הזמן.

הגדולה של חברון, הדבר שבו היא מנצחת אותך יותר מהכל, זה האדישות שהיא מצליחה להכניס לתוכך. קשה להסביר בתוך איזה ים של אדישות אתה שוחה כשאתה נמצא שם, אפשר להסביר קצת, דרך כל מיני סיפורים קטנים, אבל לא באמת מצליחים להבהיר את זה לגמרי. אחד מהסיפורים האלה היה שילד קטן, ילד בן 6, עבר לידי בעמדה, היינו בעמדת "ארבע חמש" – והוא אמר לי: "חייל, תשמע, אל תתעצבן, אל תנסה להפריע לי, אני הולך עכשיו להרוג ערבים." אני מסתכל על הילד, לא מבין כל כך מה אני אמור לעשות עכשיו, אז הוא אומר: "קודם אני הולך לקנות ארטיק בגוטניק", שזה המכולת שלהם, "ואז אני הולך להרוג ערבים." לא היה לי שום דבר להגיד לו. כלום. הייתי ריק. וזה לא משהו פשוט ש... עיר, שהווייה שלמה כזאת יכולה לעשות לבנאדם שהיה מחנך, היה מדריך, מאמין בחינוך, מאמין בשיחה עם אנשים, גם אם דעתם היא שונה. אבל אין מה להגיד לילד כזה. אין מה לומר לו.

אם אני עומד במחסום שמונע מאנשים ללכת במקומות שהכי ברור מאליו שהם צריכים ללכת בהם, זאת אומרת, בין המכולת לבית שלהם הם לא יכולים ללכת לפעמים כי אני עומד שם, זה לא משנה כמה מנומס אני אהיה. אני לא צריך להתאכזר אליהם כדי שזה יהיה לא בסדר. אני יכול להיות הכי מנומס וזה עדיין יהיה לא בסדר, כי מבחינתם זה לא שאני נחמד אליהם – אני עדיין לא נותן להם להגיע לבית שלהם – מה זה משנה שאני מנסה להיות מנומס? מה זה משנה אם אני משפיל באותה הזדמנות? עצם המחסום הוא השפלה. כל עוד אני מבצע את התפקיד שלי לפי כל הנהלים, לפי כל החוקים, עושה משהו חוקי לגמרי, אני עדיין עושה משהו שפוגע באנשים, ופוגע בהם בצורה מיותרת. אני שומר, או מאפשר את קיומם, של 500 מתנחלים על חשבון 35,000 אנשים בכיבוש ישיר בשטח H2 ועוד 140,000 – 160,000 בחברון סביבה. ולא משנה כמה בסדר אני אנסה להיות, לא משנה כמה בסדר המ"פ שלי יהיה, זה פשוט... לא יהיה בסדר. אני עדיין אהיה אויב שלהם. עדיין יהיה קונפליקט בינינו, ולפעמים זה שאני אהיה נחמד אליהם יגרום לי צרות כי אז יהיה להם עם מי להתווכח ואל מי לפנות. אבל אין לי מה לענות להם – אי אפשר לעבור כי אי אפשר לעבור וזהו! כי זאת הוראה, ומשיקולים ביטחוניים, כל עוד אתה רוצה לשמור על

500 האנשים האלה, זה מה שצריך לעשות. כל עוד רוצים לשמור על החבר'ה האלה בחברון בחיים, ורוצים להבטיח להם שגרת חיים תקינה, צריך להרוס את השגרה לכל השאר. אין ברירה אחרת. אלה שיקולים ביטחוניים אמיתיים לרוב. זה לא שיקולים מומצאים – כדי שלא ירו עליהם מלמעלה, צריך להחזיק בגבעות שמעליהם. אלה אנשים בגבעות האלה. צריך לכבוש אנשים, צריך להחזיק אנשים, צריך לפגוע באנשים האלה לפעמים, אבל כל עוד יש מטעם הממשלה את ההכרעה: הישוב בחברון נשאר, גם בלי אכזריות מיותרת, כל האכזריות היא שם ולא משנה אם אנשים יהיו טובים או לא.

יש עיר, באמצע חוצה אותה כביש שמישהו יום אחד החליט: "הכביש הזה הוא נכס אסטרטגי". במילים אחרות, אנחנו צריכים אותו. אנחנו, מדינת ישראל, צריכה אותו. אז אסור יותר לפלשתינאים לעבור שם. אז מה עושים? מקיפים. בשביל פלשתינאי לחצות כביש שבו נשווה אותו למשהו אצלנו, זה לא בדיוק דרך נמיר או איילון... כבישונצ'יק. צריך להקיף את כל מרכז העיר כדי שהוא יוכל לעבור. זאת אומרת, בן אדם שרוצה לבקר את הבן דוד שלו בצד השני של הכביש – וזה כאלו עליות – יקיף את כל מרכז העיר כדי שהוא יוכל לעבור. כמובן, שבדרך הוא ייתקל באין ספור מחסומים. זה לא אורח חיים תקין. אי אפשר לחיות ככה, אי אפשר לנהל את היום יום הפשוט ביותר. אפשר לשלוח את הילד לבית ספר בבוקר, אבל אף אחד לא מבטיח לך שאחרי 10 דקות לא יבואו חיילים ויסגרו את בית הספר או באמצע היום... והכל תחת אי בהירות, והכל תחת השגרה של הצבא. הכל נקבע בשניות. עוברת הודעה בקשר, שבסופו של דבר מתחילה איפשהו למעלה, השד יודע איפה, והיא נגמרת בחייל הפשוט שבסופו של דבר צריך להשליט את העוצר הזה: "היום יש עוצר ב-H2". "רגע, אז בבית ספר X יש עוצר או אין עוצר?" "תעלו מול המ"פ", "המ"פ בשיבה", פה שם זה, אז נסגור זהו, כי אין זמן.

מה שהבנתי בסופו של דבר אחרי חצי שנה שם שאנחנו בעצם צריכים לשמור על הפלשתינאים מהפגיעה של היהודים שם, לא לשמור על היהודים. היהודים מאיימים יותר על הפלשתינאים באזור הזה.

באתי לשטחים במחשבה שכדאי שאני יהיה שם ולא חייל אחר, האמנתי שאני יצליח למנוע התנהגות לא מוסרית כלפי הפלסטינים. בסופו של דבר אפשר להגיד שלא תרמתי רבות. לא הצלחתי למנוע דברים שלא נראים לי נכונים מוסרית גם מבחינת ההתנהגות מצדנו החיילים וגם מבחינת התנהגותם של המתנחלים.

כשאתה שומע את המילה "חברון" מה ישר עולה לך בראש? מה הקונוטציה שהמילה מעלה לך?

אני לא רוצה להגיע לשם. לא בא לי להיות שם... אין לי מה לעשות שם. זה מקום שאני לא יתקרב אליו בחיים, נראה לי. לא רוצה להיזכר איפה עמדתי, איפה לא עמדתי, איפה הייתי, באיזו עמדה ובאיזו פינה. ופה בדיוק קרה ככה... לא... לא רוצה את זה, לא רוצה לזכור בכלל. זה לא....

באחת השיחות שלנו עם המג"בניקים בחברון, אז באו שניים והתהללו עם זה שהם אוהבים מאוד לקחת איזה פלשתינאי שתפסו אותו זורק אבנים, או סתם דיבר, או הסתכל לא יפה לכיוון שלהם. מכניסים אותו לגל"ב. ואחרי איזה כמה כאפות סתרש"ף (קצה הקנה של הנשק) לחזה. לבטן ולגרון. אז הם היו מתערבים כמה קמ"ש אנחנו נעשה את הסיבוב שבו נזרוק את הפלשתינאי החוצה מהגל"ב - הג'יפ הממוגן. אם אתה שואל, אז כן, זה נורא הפריע לי מה אני יכול לעשות עם זה?

אתה יודע שמג"ב עשו את זה אחר כך למישהו. מישהו נהרג... רצחו מישהו.

עצוב מאוד. כן, נו?

אתה זיהית את האנשים הרוצחים, אלה שמואשמים עכשיו?

לא, לא זיהיתי. לא מכיר, אני רק שמעתי.

אני לא זוכר באיזה שלב זה היה של הקו אני רק זוכר שהלכנו באיזה יום שישי אחד ובפטרול

אחד, פטרול "אסתר", הלכנו לכיוון כיכר שלמה, בכיכר שלמה. עברנו שם פעמיים, בכיכר שלמה. פעם שניה אחרי חצי שעה. חצי שעה אחרי הפעם הראשונה גילינו שם איזה חפץ ברזל מאוד גדול כזה. עכשיו, צריך להבין – יום שישי בחברון זאת אווירת שבת שלא ראיתי באף מקום אחר, באף התנחלות בארץ, באף מקום. זה באמת שבת שאתה מרגיש, שכל רגע הולכים להרוג אותך. שבת של מתח... כל שבת כזאת גמרה לי את החיים בעוד שנה שנתיים. זה מתח נוראי. וזה היה ככה, צהריים אחרי צהריים. אני לא זוכר מה... ראינו שמה את החפץ הזה והמפקד לא ידע מה לעשות. הוא עלה מול המ"פ, המ"פ בקשר היה לחוץ. המפקד של הפטרול רצה להזמין חבלנים או משהו כזה, לפנות את הדבר הזה. אי אפשר לדעת מה זה. ברור שזה מונח שם לכבודנו, אבל לא יודעים אם זה סתם מונח שם, כי מישהו בוחן אותנו או זה. בלבול. והמ"פ בקשר היה עצבני ככה. לא היה לי קשר, יכולתי לשמוע את הצעקות דרך האוזנייה של המפקד. טוב, עלינו למעלה לכיוון אבו סנייה – יש שם את הבטונאדות עוד מהימים שפעם עבר הגבול בין החלק בשליטה הישראלית לבין החלק הפלסטינאי – ופשוט היה שם את המטען... לקחנו איזה בנאדם אתנו... המפקד עצר איזה מישהו הורדנו אותו למטה – הבן אדם ראו עליו שהוא מבולבל מאוד. המפקד אמר להזיז את הדבר הזה, להרים אותו משם. ואני זוכר שזה עניין של איזה דקה, או אפילו פחות, הבן אדם הלך לשם. אני זוכר את הפנים הרועדות שלו שהוא לא בטוח שהוא באמת צריך לעשות את זה או לא, ואנחנו עומדים שם ארבעה חיילים עם ה... ארבע חיילים עומדים שם מסביב במרחק... מן הסתם בטוח, כשהבנאדם הזה ניגש לשם, וככה מזיז את הדבר הזה הוא פשוט באמת באמת פחד. ואחרי שכל העניין הזה הסתיים והחזרנו אותו חזרה, כאילו שחררנו אותו לדרוכו, רק אחר כך בעצם, רק אחר כך הבנתי מה עשינו. עכשיו, זה היה כל כך, זה היה חצי דקה... חצי דקה בערך שהייתה כמו כל חצי דקה אחרת בפטרול הזה. כל כך שגרתית וזה ולא היה שם שום דבר מיוחד. ואני זוכר שאחר כך אני ועוד חייל שהיה איתי ראינו שם ואמרנו לעצמנו איך אנחנו הולכים לעשות עם זה משהו, וללכת למח"ט ואיך לא סירבנו פקודה ועניינים... ופה ושם זה... ואיפשהו זה התמסס.

צוות של שישה אנשים יום ככה עוברים על הגגות ונכנסים לבית. מתחילים לחפש את הכניסות, את היציאות, שמים את כל המשפחה בחדר אחד, ומתחילים לדובב אותם: תעודות זהות, עיסוק. מתחילים לחקור. זה גם משרת חלק מהמטרה של הצבא – להראות נוכחות. ואני זוכר הרבה מאוד שיחות, אבל אחת במיוחד ששאלנו... דיברנו עם בנאדם מבוגר והוא היה בניגוד להרבה אחרים שמתחנפים ככה שאתה בטוח שהם מדברים אליך "אין לנו שום בעיה עם ישראל" "לא פת"ח ולא חמאס"... "תן לנו רק שלום רוצים לעבוד"... בדרך כלל הם ככה, ואתה רואה שהם פשוט מסתכלים עליך, רואים את הנשק שלך, כולם מפחדים,

ברור שהם יהיו כאלו כנועים. הבן אדם הזה לא היה כנוע, והוא אמר את האמת: שהחיים שלו הם חרא, והוא רוצה שנצא כבר ושכל המצב שנוצר הוא בגללנו, ושהוא רוצה שנצא. אני חושב שזה היה מישהו ששאל אותנו למה הוא שונא אותנו, למה הוא תומך בארגוני הטרור? למה הוא תומך בהרג? אני לא מסכים עם הדעה של הבנאדם הזה, אבל הוא אמר לו על זה שהוא נכנס אליו לבית ככה, שהוא משפיל אותנו, שהוא פוגע לו בכבוד. ואני הסתכלתי על הבנאדם הזה ואני באמת אמרתי: בואנה, הבנאדם הזה, וכשאני חושב על המשפחה שלי בבית שלנו, בית מוקף גינה, ירוק כזה, מין מבצר ככה מוקף בגדר חיה של לנטנה והיבסקוס, ואני אומר: אם מישהו היה ככה מתפרץ לנו לחלון למעלה, שם את ההורים שלי ואת אחי הקטן באיזה חדר מתחיל לתחקר אותנו, לשאול אותנו, להתחיל לחפש יציאות, כניסות, להתנהג בטרונות כזאת... אני אם לא היה לי כזה חינוך, אני הייתי בהחלט תומך גם... זאת אומרת, העניין הוא שבאמת האנשים האלה שאתה נכנס להם לבית, אין הפרדה, זה לא אנשים מסוג אחר. האנשים האלה דומים אפילו פיזית לסבא לשלי... איש מבוגר או זקן שצריך להתחנן אליך במחסום שתיתן לו לעבור, או שהוא מראה לך צילום רנטגן שאתה לא מבין למה הוא מראה לך אותו, או שהוא אומר: "אח שלי בבאב אל זאוו צריך שיבקרו אותנו", כי יש לו אסטמה או משהו כזה. אותו בן אדם זה אבא שלך, שאתה רוחש לו כבוד בל יתואר ואנחנו לא מבינים כל כך מה זה כבוד...

זו שאלה קשה מה הרגשתי באותו רגע. מצד אחד שמו אותי שם, ואין לי בחירה. מצד שני רציתי לעוף משם. אני בתור בן אדם שמחשיב את עצמו בתור בן אדם נחמד, מוסרי וזה... אני אמרתי בואינה אני באמת עושה פה משהו שאני לא מאמין בו. אני לא מאמין בו ב-100%, ואני מעמיד את עצמי במצב שבו מישהו רוצה להרוג אותי. העניין הוא איפה אני? אין לי בחירה בעניין? זאת אומרת, מה, אני אסרב? לסרב זאת התשובה? וככה הייתי אכול דילמות ועשיתי לעצמי... היה לי הרבה זמן, שמונה על שמונה שעות לחשוב על זה. העניין שזה העמיד אותי בדילמה מטורפת בכלל שבה אני נקרע בין חופש אישי לבחירה אישית. זה באמת בניגוד למערכת צבאית שהיא לא דמוקרטית, לבין מדינה שהיא אמורה כביכול להיות דמוקרטית. שאתה רואה שאתה מבצע דברים שבבית שלך לא יכולים לקרות ואסור שהם יקרו. דווקא פה אתה עובר איזשהו קו. וטוב, פה בעצם זו מדינה אחרת. זאת אומרת, כל מה שהכרת עד עכשיו, כל הכללים שיכולים לחול עליך ועל המשפחה שלך הם שונים לגמרי.

בין אם זה ביום או אם זה בלילה, בכל שעה שרק מתחשק לי, בוחרים בית על פי המפה, עפ"י מצב גיאוגרפי שלנו, של החוליה כרגע. נראה לנו, בא לנו, תפאדל נכנסים. "ג'יש ג'יש .. איפתח אל באב". הם פותחים, מזיזים את הגברים, מזיזים את הנשים, כל אחד לחדר

שונה. מציבים שמירה על האנשים. שאר החוליה עושים מה שבא להם, בלי להרוס ציוד, כמובן. בלי לקחת שום דבר. כמה שפחות לפגוע באנשים, כמה שפחות ליצור נזק פיזי. אם ננסה להפוך את המצב- אם היו נכנסים לבית שלי, אם היתה נכנסת, לא משטרה עם צו- חוליה של חיילים, נכנסים לבית שלי ואת אמא שלי ואת אחותי הקטנה הם מזיזים לחדר שלי, ואותי ואת אבא ואת אח שלי לסלון, מכוונים אלינו את הנשק, צוחקים, מחייכים, לא תמיד מבינים מה החיילים אומרים. ומחטטים לי במגירות, מחפשים לי בדברים, אופס נפל- נשבר... כל מיני תמונות של סבא וסבתא... יש כל מיני דברים סנטימנטליים שאתה לא רוצה שאף אחד יגע בו הפרטיות הפרטית שלך, הבית שלך הוא המקום שלך.

וזה לא במקום בכלל, ולא צריך לקרות בשום אופן. אם יש איזשהו חשש שמחבל נכנס לבית, אוקיי, מילא. אבל סתם להיכנס לתוך בית: בחרתי, אוי, איזה כיף- הנה בית, כתוב עליו מספר בערבית שאני אפילו לא מבין. התחשק לי להיכנס לשם. נכנסנו, בדקנו, עשינו קצת עוול, הראינו נוכחות צבאית במקום... והלכנו.

טוב, אני הייתי בפטרול באחד הימים, היה משמרת בוקר, ולא היה עוצר באותו יום, זה אומר שיש לנו פחות עבודה, לא צריך ללכת לסגור חנויות וזה... עכשיו באיזשהו שלב של המשמרת הודיעו לנו שיש עוצר פתאום, ומה שזה אומר זה שאנחנו צריכים להיכנס לתוך השללה הקטנה ולתוך כיכר שוטר ולסגור שם את כל החנויות וזה סיוט. אז התחלנו לעשות את זה, נכנסנו והתחלנו מהשללה הקטנה, לאט לאט אנחנו מתקדמים ככה וחנויות מתחילות... צועקים "עוצר" ו"ממנוע תג'וול" וזה, ומתחילים ככה חנויות להיסגר לאט לאט. ואז אנחנו מגיעים לכיכר ויש עשרות אנשים מסביבנו ומסחר... מסחר ככה פעיל. אז אנחנו באים ואנשים מתחילים להגיד לנו לא יכול להיות, אמרו לנו שאין עוצר, וכאילו אין לי מה להגיד להם, אני אומר להם "יש עוצר, עופו מפה" והם מתחילים לצעוק עליי.. באיזשהו שלב המצב שם... לא כל כך התייחסו אלינו יותר מדי, והחלטנו... זרקנו רימון הלם. היה בלאגן והתחלנו ככה... אנשים ככה התחילו לרוץ. הגיע החפ"ק, והתחיל לצעוק "עוצר" וזה... זהו בקיצור התחלנו... לקחנו מלא תעודות של אנשים, ועיכבנו אותם בכיכר שוטר, עשינו בלאגן שלם שם כדי להשליט עוצר, ואז חפ"ק הגיע והמשיך את האכיפת עוצר, עם הכריזה. ואז הלכנו, חזרנו לעמדת שוטר, וכעבור איזה חצי שעה מודיעים לנו שאין עוצר. כאילו, הרגשתי כמו איזה אידיוט, ככה עשרות אנשים באים ומבקשים ממני, שואלים אותי, מתחננים שהם לא יכולים לחיות ככה, וישר מנסים לדבר אתך, ואתה אין לך מה להגיד להם בעצם. ואחרי חצי שעה מודיעים שאין עוצר. בקיצור, כל החיים שם- זאת הרגשה שאין חיים כאילו, כל שניה מישהו בא ומטלטל אותם מכל כיוון שהוא רק רוצה.

מה היו הנהלים הצבאיים? המתנחלים מתפרעים, מה הלאה?

אטומים, פחדניים. בסופו של דבר זה מקור כל הרוע בעיר הזאת, של היום, זה מה שנותן את הכוח למתנחלים. הסלחנות, האטימות והפחדנות של הצבא מולם. כיוון שאין חוק שם, הם יכולים לעשות מה שהם רוצים, יש תמיד את ההרגשה כאילו המח"ט אומר לעצמו: "יש לי מיליון דברים להתעסק אתם, זה לא חשוב. אתם לא נתעסק. מקסימום ישרפו עוד חנות, ישברו עוד בית, יכבשו עוד בית, לא טרגדיה."

חברון זה בעיקר מגע עם אזרחים. מגע עם אנשים כל הזמן. אנשים במצב שאף פעם לא נתקלתי בו לפני זה, עוני ודלות שיכולתי רק לחלום שהם קיימים באמת. והגעתי גם למין סיטואציה כזאת שאנשים מגיעים ומתחננים אליי ומדברים אליי כאילו אני איזה, לא יודע, איזה שליט שלהם, רק בגלל שאני לובש מדים ומסתובב עם נשק, בשביל שאני אתן להם לעבור במקום שבעיקרון אסור להם. זאת היתה דילמה שכל יום נתקלנו בה, הרבה פעמים נתקעתי במצבים שאני יודע... כל הזמן מדברים איתי ומספרים לי שהם יכולים לירות עלי, שהם יכולים לפגוע בי מכל מיני מקומות, ורק לפני חצי שנה ירו פה ולפני חודשיים דקרו פה מישהו, אבל אני רואה אנשים שאין להם שום קשר לזה, ויש לי פקודות שאוסרות עליי להעביר אותם, למרות שהם ממש צריכים ללכת לבית חולים או בית משפט או לא יודע מה, ככה לפחות הם טוענים. ולפעמים הגעתי למצב שאני, לא יודע אם אפשר להגיד את זה במילים אחרות, אבל מפר פקודה או משהו כזה, רק בשביל להיות שלם עם עצמי, או פשוט לעשות מה שנכון לאותו רגע. כי כל מי שמחליט על זה שאסור לעבור במקום מסוים, או על זה שיש עוצר כבר מעל חצי שנה ואנשים לא יכולים לצאת מהבית שלהם, לא באמת מכיר את המציאות מקרוב כמו שאנחנו החיילים שנמצאים בעמדות מכירים אותם.

ברגע שלא יודעים איפה אתה, ורק חושבים שיש שם משהו ולא יודעים מה זה, אז זה מפחיד עוד יותר, בגלל זה צריך כמה שיותר לירות רימונים בלילה באוויר. או לעשות המון רעשים וצרחות בערבית באמצע הלילה. בגלל זה באמת היו תקופות שבהן קמנו באמצע

הלילה באיזשהו בית שתפסנו, זה בקסבה המזרחית, תפסנו בית של בנאדם, ובאמת היו כמה לילות שמתעוררים בשתים בלילה, יוצאים, שמים המון המון רימונים, סוגים של רימונים שמתלבשים על הנשק ועושים המון רעש, ועוברים בין הבתים, ויורים וצורחים, ועושים קולות נוראיים והכל על מנת להפחיד את אויבינו וכל הצוררים... זהו. אני לא יודע אם באמת גרמנו לכמה ילדים לבכות באמצע הלילה או שבאמת היתה לזה איזו השפעה פסיכולוגית על מישהו שרצה לפגוע בנו.

טוב, זה היה אחרי ש... זה היה הקפצה באחד הלילות, זאת אומרת קפצנו עם שני נגמ"שים, והתחלנו לעלות לכיוון אבו סנינה, זה היה אחרי שהיה יותר מדי ירי בעיר, זאת אומרת הערבים התחילו לירות, לכיוון היישוב היהודי ואנחנו החזרנו ירי. עכשיו, היינו קופצים לשם לפעמים להפגין, אחרי שהיו מגזימים יותר מדי עם הירי, אז היינו פשוט נכנסים, היינו קופצים עם הנגמ"שים לתוך אבו סנינה ופשוט מפגינים נוכחות, עושים כל מיני פעילויות, יורים לכל מיני בתים, בשביל להרתיע אותם, ש... לא יודע, שלא יעשו את זה עוד פעם. בקיצור, באותו לילה קפצנו עם שני הנגמ"שים, נגמ"ש אחד של המ"פ, זה הנגמ"ש שאני הייתי בו, ועוד נגמ"ש מאחורינו, ופשוט מה שעשינו, בשביל תגובת ההרתעה שלנו, היתה פשוט לעבור ברחבי אבו סנינה עם שני הנגמ"שים ופשוט לירות, לירות... ירינו, עצרנו ליד בית, עברנו ברחוב, וירינו על בתים, לא על חלונות, ירינו על כל מיני בתים, ואני זוכר את עצמי בתור חייל שהיתה לו כוונת קצת יותר, שקצת יותר קל לפגוע, התפקיד שלי היה לפוצץ מנורות רחוב. ואני זוכר שיריתי על שמשות של מכוניות, ואחד החיילים שהיה איתי ירה פצצת מטול לתוך חנות, לתוך חנות פלשתינאית פשוט, לפוצץ את החנות. וכל זה היה סתם, זאת אומרת, מעשה הרתעה שבכלל אף אחד מאתנו לא חשב על מה שהוא עושה, בשביל, באמת, כתגובת נגד. אני חושב ש... אני זוכר את עצמי באותו לילה, בכוונה אני אמרתי שאני יריתי על פנסים, אני יריתי על מכוניות, כי זה הייתי אני, זאת אומרת בין כל החיילים גם אני יריתי. ואני זוכר שבאותו לילה אף אחד מאתנו... כולנו היינו מאושרים לגמרי על זה שניתנה לנו ההזדמנות לירות על פנסים ולירות על מכוניות, כי אין דבר יותר מגניב מזה, מלשמוע מנורת רחוב מתפוצצת שאתה כיוונת אליה. ופשוט זכור לי שעשינו את זה בכזאת נחישות ובכזה חיוך, ואני לא יודע, אני מחשיב את עצמי כבן אדם שכן ניסה לחשוב על הדברים שהוא עושה במהלך שירותו הצבאי, והשתדל להימנע מלעשות כאלה דברים, ופשוט זכור לי לאן המציאות הזאת הצליחה... איך זה הצליח לסחוף אותי לעשות את הדברים האלה בלי שום... בלי שום מצפון, בלי שום מחשבה, אולי אחר כך הייתה לי, אבל מה זה משנה כבר, ופשוט עם חיוך גדול מרוח על הפנים.

יש קשר מאוד ברור וחזק בין כמה פי"מ יש לך בשטחים לבין כמה אתה דפוק בראש. מישהו שהוא חצי שנה בשטחים, הוא עוד צעיר, לא נותנים לו להגיע למקומות המעניינים, הוא עושה שמירות, הוא לא זה... סתם צובר ככה את המרירות, את הכעסים. ככל שהוא אוכל יותר את החרא הזה, של היהודים ושל הערבים ושל הצבא ושל המדינה, קוראים לזה קהות חושים אבל אני לא... אולי זה דווקא שיכרון חושים... כי להיות חייל בשטחים זה לא קהות חושים, זה "היי" כאילו, זה "היי" שלילי: אתה תמיד עייף, אתה תמיד רעב, אתה תמיד צריך לשירותים, אתה תמיד מיוחד למות, אתה תמיד רוצה לתפוס את המחבל. זה לא חיים שיש בהם מנוחה. גם כשאתה ישן, אתה לא ישן טוב. לא זכורה לי פעם אחת בחברון שישנתי טוב. בבית הייתי מגיע, הייתי נרדם, הייתי קם- וואו, איזו שינה טובה דפקתי. זאת לא צריכה להיות שינה ארוכה, פשוט, זאת הוויה שבן אדם לא צריך להיות בה. זה דופק לו את הראש. הוויה של חיה נרדפת, של חיה רודפת, של חיה, בקיצור...

מקרה שהיה בגרוס, בכיכר... עשינו סיור בחברון, רגיל. היה יום חם בטירוף והסתובבנו לנו בקסבה. קיבלנו הודעה בקשר שיש איזה אירוע בגרוס, ושמנו ספרינט מטורף, בשיא החום, עד שהגענו. והגענו, והיו שם שני ילדים, בני לא יותר מ- 15, 16. אחד מהם שכוב על הרצפה עם ידיים פתוחות, רגליים פתוחות, בשיא החום. הרצפה היתה, היה לוחט רק לגעת ברצפה עם הידיים, לא הבנתי איך הוא יצא בלי כוויות, והחבר שלו עומד מעליו, ושניהם מפוחדים עד דמעות, והילד על הרצפה הוא בפירוש פחד בטירוף, והוא כבר הספיק להשתין במכנסיים. אני בטוח שזה היה... אני לא יודע איזה עוד אירועים הוא עבר עם החיילים, אבל זה היה אחד האירועים הכי משפילים שראיתי בחיים שלי, והמפקד שהיה בגרוס, בחור ענק, גורילה מפחיד, אותי הוא תמיד הפחיד, עמד מעליו וצעק עליו וצרח עליו וניסה להוציא ממנו מידע על איזושהי סכין יפנית שהוא ראה עליו... והילד הוציא כבר את כל מה שהוא הספיק להוציא, והוא רק פחד ורק בכה, ומעבר לזה לא הבנתי מה עוד המפקד ניסה להוציא ממנו... ואנחנו הגענו והקצין לקח את המפקד לצד והרגיע אותו, ולקח את שני הילדים ושאל אותם מה העניינים, והוא קצת נזף בהם ושיחרר אותם בסוף הביתה. והילדים... אם אני הייתי אחד מהילדים האלה, בוא נגיד ש"פרו" שלום לא הייתי יוצא, לא הייתי יוצא פעיל שלום מהאירוע הזה... הייתי יוצא קיצוני לכיוון ההפוך.

אני זוכר מקרה שהיו יריות, אני לא סגור על זה אם היו יריות מאבו סנינה לכיוון הישוב היהודי או מהישוב היהודי לאבו סנינה, יכול להיות שהיו חילופי יריות, לא יודע בדיוק מי ירה על מי. אני זוכר שזה היה לפנות ערב... ניתנה פקודה בקשר.. שמעכשיו העיר היא עיר רפאים. זאת אומרת שכולם נכנסים לבתים שלהם ומתחילים לירות על איתורים. היה מה שנקרא "איתורים", שזה אומר נקודות שמהן או ירו פעם, או שהן חשודות, ויכולות לשמש כמקורות ירי. אני זוכר שלילה שלם פירקו שם תחמושת בכמויות אדירות ואני זוכר שאני אישית יריתי לבית ספר ריק או לחלונות ריקים או לפנסים, רק כדי להרתיע, רק כדי להפחיד. זה היה כאילו שמאמנים אותנו, כאילו שאנחנו באימון, אבל על מקום אמיתי. זה דבר שנורא זעזע אותי, כי... לא הייתה לזה שום הצדקה, לכמות. אם רוצים להרתיע, לדעתני זה היה קצת יותר מהרתעה, זה היה מוגזם.

היה לי חבר שהיה לו נשק מסוג עם מטול, וכל אחד עם מטול קיבל אלפ"ה, אמצעים לפיזור הפגנות. [והוא] קיבל הרבה מטולים של גז, והוא היה נורא אוהב לירות את כל הגז הזה אז הוא היה גם גונב מאנשים אחרים עם מטול שיש להם מטולי גז ויורה אותם בכל פעם שהוא עלה על העמדה שלו וחזר ממנה. סתם, הוא ראה איזו חבורה של אנשים עומדים ומדברים אז הוא היה אוהב לירות גז, לראות אותם רצים ומשתעלים, זה היה נורא מצחיק אותנו.

איך החבר'ה ביחידה דיברו על זה?

לא יודע, גם אלה שזה הפריע להם לא באו וצרחו עליו או... לא יודע, אצל כולם זה עבר כאילו זה ברגיל.

אני זוכר עמדה שנקראת "בית מרקחת", והיא היתה עמדה שנתפסה על ידי המשטרה הצבאית שם, פלוגת סחלב, וזה היה עמדה באמצע הרחוב. באמת היה שם בית מרקחת, בגלל זה קראו לזה בית מרקחת, ופשוט הם היו עומדים שם ועוצרים אנשים, שזה היה לגיטימי לעצור אנשים, בודקים להם תעודת זהות וזה. ובערבים בלילות תמיד איכשהו, תמיד היה קורה שם בלאגן. עכשיו, משיחות ככה עם חיילים: "איך זה שדווקא אצלכם קורה הבלאגן", אתה יודע, מכה לשם, מכה לאוזן כזה, התגלגלה איזושהי שמועה כזאת שאחד החיילים שלהם סיפר לי, שוואלה, יום אחד שיעמם להם והם רצו קצת אקשן, אז הם הלכו כמה מטרים אחורה לאיפה שנכנסים טיפה פנימה, עושה לי: "דפקנו איזה שניים- שלושה

כדורים מעל הבטונודות של העמדה, שיהיו סימנים, דיווחנו שירים והתחלנו לירות. התחלנו לזרוק רימוני הלם, לזרוק כל מיני שטיוות". התחילו לירות שם על כולם.

אבל אחד מהדברים שצמרם מאוד לכולנו, היה באמת הצד הזה של הסמכויות שלא נתנו לנו בעצם להתמודד עם המתנחלים. אני חייל. אני לא מכיר איך עוצרים בן אדם, יהודי, לא מכיר איך החוק, לא אמרו לי שאני אי פעם אצטרך לעשות כזה דבר, וגם בחברון בעצם אמרו לי "זה לא התפקיד שלך, בשביל זה המשטרה נמצאת". אבל המשטרה גם לא היה, וזה אני זוכר שהמפקד של המשטרה הסביר לנו, שאין להם באמת תקציב להחזיק מספיק שוטרים כדי שהם יוכלו להגיע לכל קריאה. אז בעצם אנחנו עמדתו מאוד חסרי אונים, וזאת ממש החלטה שהיא מלמעלה. באותה מידה יכלו להחליט שאנחנו לא נהיה חסרי אונים, שיהיה יותר אנשי משטרה או שלנו יהיו יותר סמכויות לעצור מתנחלים. אז בעצם הייתי יכול לראות ילדים עושים משהו, והייתי צריך לקרוא למשטרה, לא באמת הייתי יכול לעשות להם שום דבר. הייתי צריך לתפוס אותם במקום, אז אני תופס אחד, הבן זוג שלי לשמירה תופס עוד אחד, בינתיים יש שלושה ילדים שהולכים מסביב, זורקים אבנים על איזה בית ובגלל שהם קטינים אף אחד לא יעשה להם שום דבר, והמשטרה תבוא רק אחרי איזה שעה, כי הם מגיעים ממרחק גדול. והמשטרה לפעמים היו מנסים, זאת אומרת, כשאני דיווחתי על איזשהו עניין, הגיע שוטר, לקח ממני תחקיר, לפעמים השוטרים היו מגיעים עם מצלמת וידאו כדי לצלם את הדברים, לפני שהם יספיקו לברוח. אבל בשורה התחתונה - שום דבר מיוחד, זאת אומרת, כשרוצים - אפשר, ובמקרה הזה לא רצו במיוחד.

הדבר שאני זוכר שתפסתי רגשית הכי חזק מכל התקופה שהייתי בחברון, היה כשרק עלינו לקו. אני עמדתי בעמדה ושמרתי, פתאום מאחת הסימטאות מגיחה ילדה מתנחלת, והיא צועקת אליי ככה בבהילות: "חייל חייל בוא מהר, יש פה ערבי שמתקיף ילדה." אני מאוד נבהל וככה הולך דרוך עם הנשק, וניגש: המחזה שנגלה לעיני זה בחור ערבי מבוגר עם שני ילדיו מסוכך עליהם וילדה אחרת מתנחלת זורקת עליהם אבנים. והתחרפנתי באותו רגע והתחלתי לצעוק עליה: "מה את עושה, מה קורה פה, מה זה צריך להביע, ואני נקרע מצד אחד בין הילדה שזורקת אבנים וצועקת שהוא ערבי ושצריך להרוג אותו, ושהם לא צריכים להיות כאן, ומצד שני אני מסתכל על האבא והוא מסכן והוא אומר לי בעיניים של חוסר

אונים כזה, "אנחנו רגילים לזה, אנחנו כבר הרבה זמן כאן, זה בסדר".

אז לקחנו את הבית בקוב-אל-ג'אנה, בבית של חאג'י, שנקרא בשפה צבאית "סיוון". גרה שמה הבת שלו עם הבעל שלה והמשפחה שלהם. אנחנו הורדנו אותם למטה ותפסנו את הבית, זה בית שאפשר לראות ממנו את "אברהם אבינו", את השכונה היהודית, ועל ידי כך הרעיון הוא כמובן להגן שוב על השכונה היהודית בחברון. בפעם הראשונה שאתה מרגיש את זה זו חוויה לא מאוד סימפטית אבל אחר כך אתה מהר מאוד שוכח שזה בית של ערבים, אתה קורא לזה הבית שלך.

מה פירוש חוויה לא סימפטית, מה לא סימפטי בזה?

אין, אתה לא יכול לראות אצלי רגש, מותק, אני לא הולך להיות מוש.

שמונה שעות בעמדת "בית מרקחת" קשה, קשה, לא כיף. הייתי עם ---- ואנוכי, עמדנו שלוש שעות בעמדה. זו היתה שבת שהמ"פ לא היה, אז הרגשנו הרבה יותר משוחררים וחופשיים, ידענו שהם לא יבדקו לנו את האשכים בעמדה. היה הסמ"פ שלנו באותה שבת והיה לנו כבר ממש ממש משעמם, והתחלנו לדבר, להעביר ככה מור"קים אחד לשני, מי זרק רימון הלם, לא זרק רימון הלם, גז, ירה, לא ירה, כל מיני דברים כאלה, וגילינו ש---- (אחד מהחיילים בעמדה) לא זרק אף פעם רימון הלם. אז החלטנו להנפיץ אירוע כדי לזרוק רימון הלם. זרקנו כוס כדי שהיא תתנפץ ודיווחנו בקשר על בקר"ק- בקבוק ריק שנזרק עלינו, וביקשנו לזרוק הלם. הגיע החפ"ק, ראה את המקום, אמר לנו שאין צורך לזרוק רימון הלם, הם הלכו לבדוק כאילו איפה היו הילדים שאמרנו היו, והם לא היו כמובן. זהו, החפ"ק נסע, התבאסנו לנו שלא זרקנו רימון הלם כי עדיין משעמם לנו ולא קרה כלום חוץ מזה שחפ"ק הגיע והעביר לנו עוד חמש דקות מהשמירה, והיה לנו לדעתי עוד ארבע וחצי שעות לשמירה, עברה רק חצי שמירה, והחלטנו שאנחנו רוצים לזרוק את הרימון הלם הזה, ממש משעמם לנו ובא לנו לעשות משהו. הנפצנו עוד פעם, ובפעם השנייה כבר לא שאלנו אם לזרוק רימון, הוא פשוט זרק את הרימון. זה לא שאני מפיל עליו את האשמה, כן, היינו שם כולנו, אני נתתי לו את הרימון והסברתי לו איך זורקים רימון הלם, וזהו, הוא זרק את הרימון הלם לעבר קבוצת ילדים שהיתה די רחוקה אבל הם נבהלו וברחו משם.

פיצוץ בקסבה של בית ששהו בו שני מחבלים, באותו לילה נכנסנו אל תוך הקסבה, הוצאנו משפחות מהבתים, הרחקנו אותם מהאזור. בשלב מסוים הוחלט שמנקודה מסוימת אפשר להחזיר את החבר'ה האלה לבתים, לבית מסוים. חזרו ארבע חבר'ה, נשאר בחוץ ילד קטן, בן שלוש בערך, ואח שלו הגדול שהוא בן שבע, שמונה, אולי עשר אפילו. נהיה שם לחץ, התחילו לצעוק מהר שייכנסו הביתה, רוצים להתחיל, אני יודע, משהו כזה. הגיע מפקד בכיר, עמד שם לידי והתחיל לצעוק על שני הילדים שיעופו הביתה, שייכנסו הביתה. הילד הקטן, אימא שלו יצאה החוצה והתחילה לצרוח שייכנס מהר הביתה, הוא התנער מהר, הוא רץ לתוך הבית, ואחיו הגדול היה קצת.. קצת קפא שם במקום, לא הבין. בשלב מסוים אותו מפקד בכיר נכנס לתמונה, עמד שם, התחיל לצרוח עליו: "ילד, תיכנס הביתה, תעוף הביתה". הילד לא הגיב, הוא עמד קפוא. אותו מפקד הרים את הנשק, אחז אותו בחייתיות כזאת, הדליק את הלייזרים שלו והתחיל... את הנקודה ככה, רץ לילד על הפנים, על כל הגוף שלו, והוא צרח עליו: "תיכנס הביתה, תיכנס הביתה". חלק מהשכנים קצת ניערו את הילד ודחפו אותו כדי שייכנס הביתה, ובדרך שלו, ככה לפני שהוא נכנס, הוא עבר ביני לבין המפקד הבכיר, והמפקד ככה- בום! דפק לו כאפה מאחורה, כאפה רצינית עם יד של מפקד בכיר, יד רצינית, וזהו, הילד ככה זחל הביתה, האימא סגרה את הדלת. אותו מפקד בכיר הדליק סיגריה ואז שמענו את הפיצוץ.

אני אישית, כאילו, היה לי איזשהו תהליך פנימי כזה, שדי היתה לי התעמתות עם עצמי. מצאתי את עצמי במצבים שאני לא יודע איך להתמודד אתם. יצא לי פשוט לבחון את עצמי כל הזמן מה דרגת הערכיות שלי, עד איזו רמה אני מסוגל לרדת, כי ברגע שזה נהפך לך לשגרה, אתה כבר מגיע למצב שאתה לא שולט בזה, זה השגרה שלך, זה היום-יום, ופשוט נוחותות עליך פקודות ואתה מבצע אותן בלי לחשוב פעמיים בכלל, זה כאילו, אתה עומד בעמדה ואתה אומר: "וואלק, היום לא אכפת לי להיהרג, כאילו, היום אני... לא אכפת לי להיהרג, זה התפקיד שלי פה זה מה שאני אעשה".

צורב לך את התודעה ככה פשוט.

כן, ממש, אתה פשוט נהיה רובוט כזה, לא יודע איך להסביר את זה. יש שלב ש.. או שגרה ועייפות שכבר אין לך כוח להיות סבלני, אין לך כוח ל... בא משהו וזורק לך איזו הערה כביכול לא במקום של: "מה אתה רוצה ממני?" או זה.. שהיא לגיטימית בעיניו כאילו, וגם בעיני זה לגיטימי, ובן אדם שגר שם, אתה מבין, זה לא... זה רחוב שמותר להם ללכת פה,

ובא אליו חייל ועוצר אותו ובודק אותו ועושה עליו חיפוש והילדים שלו שם והמשפחה שלו שם וזה פאדיחה בשבילו, ומגיע שלב שפשוט לא מעניין אותך כלום, זקן, לא זקן, אתה בודק את כולם...

אז היה לנו סמ"פ שאהב לעשות אקשן, לא יודע איך לנסח את זה אחרת. הוא המציא כל מיני נהלים משונים שקשורים ברימוני הלם. למשל, כשאנחנו שירתנו באלמנת קש שקראו לה 31, אז כל פעם שאנחנו שומעים רעש חשוד, היינו אמורים לזרוק רימון הלם או לירות חסרי קליע למסדרון כדי להרתיע. באחת הפעמים ממש כולנו נבהלנו מרעשים ששמענו, ירינו כל מיני דברים וגילינו שזה חתול שנלכד בתוך הרשת הסוואה שלנו. מה שהסמ"פ הזה היה עושה בעצמו זה עוד כל מיני דברים. פעם אחת הוא עשה מלכודת באחד מהמחסומים. שניים, נראה לי אחד או שני רימוני הלם בלי נצרה, שמי שיעבור במחסום יפיל אותם. אז כלב עבר שם, פתאום כולנו שמענו פיצוץ וחשבו שיש איזה התקפה, והתברר שזו היתה המלכודת המטופשת. בפעם אחרת שמענו גם פיצוצים באמצע הלילה והודיעו לנו שלא לפחד, זה לו"מ- לוחמת מודיעין. אז ראיתי אותו רץ בשעה הזאת כמו מטורף, אני לא יודע אם מישוהו רץ אתו, נראה לי שהוא הריץ גם את הקשר שלו, שניהם רצו, ירו חסרי קליע, צעקו, אני לא יודע מה עוד הם עשו שם, לא היה אויב, לא דיווחו על אויב, שום דבר מיוחד לא קרה. ובפעם אחרת, שזה היה הרבה יותר בניגוד לנהלים, הם החליטו לעשות תצפית מאיזשהו בית שנמצא ב-H1. אנחנו שמענו על זה בעיקר אחרי שזה קרה, אבל כמה חיילים שהיו אתו סיפרו לי אחרי זה את הסיפור. הלך שם משהו די מטונף. מספר חיילי צה"ל, ביחד עם הסמ"פ, נכנסו לבית בשטח H1 והתחילו לעשות תצפית. לא יודע על מה הם תיצפתו ומה היה הרעיון, אני חושב שגם זה היה לוחמת מודיעין מאיזושהי סיבה. פלשתינאים הבחינו בהם ודיווחו לגורמי ביטחון פלשתינאים. גורמי ביטחון פלשתינאים הרימו טלפון למקבילים שלהם, מה שקוראים ה-DCO, מפקדת תיאום קישור. מפקדת תיאום קישור ישר עלו מול הפלוגה שלנו ואמרו "פלשתינאים מדווחים"... הם קראו לזה "המקבילים". "המקבילים מדווחים שאתם נמצאים בשטח H1", ואז פשוט הלך שם מין... משהו שהיה כמעט קומדיה אם זה היה מצחיק. ה-DCO אומר למ"פ שלנו, "המקבילים מדווחים לנו, אתה נמצא בשטח H1?" הם פונים אליו ושואלים, אז הסמ"פ אומר לו: "אז אל תהיה זמין". אומר לו: "הם כבר תפסו אותי ושואלים אותי. אתם נמצאים או לא נמצאים בשטח H1?" אז הסמ"פ עונה לו משהו בסגנון "אני לא יודע על מה אתה מדבר, לא יודע איזה מארב, אין כזה דבר". וככה היתה שם איזו מסכת שלמה של שקרים, ה-DCO לא נכנע בקלות בגלל שכנראה הוא ניסה לשמור על איזה יושר מקצועי מול המקבילים שלו, ופשוט נוצר שם מן

ויכוח מטופש של ה- DCO אומר: "אתם שם או שאתם לא שם?", "אנחנו שם אבל אנחנו לא שם, אנחנו לא שם בהתחלה, אנחנו כן שם בהמשך", סתר את עצמו כמה פעמים וכעבור איזה חצי שעה יצא, הם פשוט התפנו משם, ולא יודע מה קרה עם זה בהמשך, או אם מישהו החליט לחקור את זה.

יש את האנשים הרגילים שמפריים עוצר שאתה רואה אותם פעם ב... בדרך כלל זה הסתכם ב"תביא את התעודה, אל תעשה את זה שוב, לך הביתה", כשבצמם אנחנו גם יודעים שהם לא באמת הולכים הביתה בדרך כלל. קשה להאשים אותם. בדרך כלל זה באמת היה: "יש עכשיו עוצר, לך הביתה". זה תלוי. לפעמים המפקד של הפטרול הוא יותר עצבני, או יותר קיצוני, או יותר מורעל, או איך שתרצה לקרוא לזה, או לפעמים אותו בנאדם שמפר עוצר זה כבר בנאדם שכל פעם מפר את העוצר, או שהוא סתם מעצבן היום כי הוא.. לא יודע מה, מתחכם, או יש לו פרצוף מעצבן, ואז מחליטים "להראות לו מה זה" או ללמד אותו לקח, ואז אתה אומר לו: "אני אקח אותך למג"ב" - מאוד מאוד מפחדים ממג"ב, ואז כמובן מתחילים לבכות ולשקשק...

עוצרים פלשתינאי בעוצר ו... "אני אקח אותך למג"ב"

כן. אתה עוצר פלשתינאי בעוצר, אתה אומר לו: "עוד פעם אחת אני תופס אותך, אני לוקח אותך למג"ב." או יותר מזה - אתה אומר לו: "אני לוקח אותך עכשיו למג"בניקים, ושהם ישמרו עליך, כי אני לא מתכוון להתעסק עם השטויות האלה." ואז הם אומרים: "לא, לא, לא מג"ב". מפחדים מאוד, מאוד, מאוד מפחדים ממג"ב.

זה היה כשעלו בקשר המג"בניקים מהמערה, אמרו שיש איזשהו יהודי שמשתולל שם, והוא בורח, ולתפוס אותו. ואז פתאום אנחנו קולטים בנאדם שרץ באטרף, אחרי שהוא נותן איזה כאפה למג"בניק שנמצא שם, נותן כאפה, מעיף אותו, מתחיל לרוץ, אנחנו לא סגורים על מה בדיוק הוא עשה. ואז הוא הגיע אלינו, אנחנו ניסינו לתפוס אותו, הוא... כמעט העיף את המ"כ שהיה איתי, ושנינו רצנו אחריו. התחלנו לרוץ, לרוץ, מגיעים לגרוס, רצים אחריו, בגרוס לא מצליחים לתפוס אותו, אנחנו עולים מול גרוס בקשר... מודיעים לנו שתפסו אותו בתוך אברהם אבינו. עולים מול החמ"ל: "תקראו למשטרה, שיבואו לקחת אותו מאברהם אבינו". אחרי חמש דקות החמ"ל חוזר אלינו: "המשטרה לא מוכנים להיכנס פנימה, תוציאו

אותו מאברהם אבינו.

"מה זה נוציא אותנו מאברהם אבינו? מה, נביא לו מכות? נוציא אותנו מאברהם אבינו בכוח? מה פתאום? אסור לנו לעשות כזה דבר. תבואו לאברהם אבינו". ואז החמ"ל אומרים לנו: "טוב, המשטרה לא מסכימים להיכנס לאברהם אבינו, הם מפחדים שזה יצור פרובוקציות, והם מפחדים שיזרקו עליהם ביצים... המשטרה לא יכולים להיכנס לאברהם אבינו." ואז המפקד שלי עושה: "טוב, אין מה לעשות. שחררו אותו" ואז גם המג"בניקים אח"כ עלו ואמרו שהוא הרביץ שם לאיזה חייל, ואחרי זה הוא הרביץ לנו, הוא עשה שם הרבה שטויות, עשה שם הרבה פרובוקציות. ואז אתה אומר: "קיבינימט, אתה נמצא במדינת ישראל"... אבל הם לא יכולים להיכנס לאברהם אבינו כי הם מפחדים שם מהתושבים. פשוט המשטרה פחדו מהתושבים, פחדו להיכנס, שיביאו להם מכות.

פעם אחת, כחלק מפטרול, ליווינו אני, המ"מ שלי, ועוד זוג חיילים, היינו צריכים ללכת לאבטח חיפוש של המשטרה בבית של ערבים, של פלשתינאים. רצו לגשת לבית הזה כדי לחפש בו סמים. הם קיבלו עדויות שבתוך הבית הזה יש סמים, ואנחנו ליווינו אותם לשם, כדי לאבטח אותם מסביב לבית ובתוך הבית. --- ואני נכנסנו פנימה לתוך הבית ואני הייתי צריך לאבטח שוטר שחיפש בתוך החדר של הבנאדם הזה סמים. בתוך החדר הייתה מיטה, ארון מאוד מאוד גדול, וקיר שלם שכולו היה מראה, מראה גדולה, מאוד מאוד יפה, עם קישוטים בצדדים, משהו מאוד מושקע כזה. השוטר פשוט הפך שידות, מיטות, ארונות, פתח, הוציא מה שהוא רוצה, פירק שקיות, בגדים, הוריד קולבים, פשוט עשה בארון ובכל החדר... כבשלו. כחלק מהחיפוש הוא גם הוציא חבילות, כל מיני שקיות, ופשוט זרק לעבר המראה. זרק לידה, עליה. היא לא נשברה עדיין. הבחור הזה, שבתוך הבית שלו אנחנו ערכנו את החיפושים, אמר לאותו שוטר שבפעם הבאה שהוא זורק, שבבקשה ייזהר, כי הוא עוד רגע שובר לו את המראה. אז השוטר אפילו לא שמע את מה שהוא אמר, איך שהוא התחיל לדבר פשוט תפס אותנו, הוריד לו איזה כמה כאפות, ואמר לו שהוא עכשיו לא מדבר אליו יותר, צעק עליו, ואמר לו שמעכשיו הוא מסתכל על הקיר. כיוון לו את הראש, הפך אותו, כיוון לו את הראש לתוך הקיר. פשוט ככה הוא נשאר לעמוד. אני לא באמת עשיתי עם זה כלום, רק אמרתי לו שלא ירביץ לו, הוא נתן לי מבט כזה, ופשוט המשיך לעשות את מה שהוא עשה מקודם. אח"כ המ"מ הגיע, סיפרתי לו את מה שקרה. הוא לקח את השוטר לצד ושאל אותנו למה הוא נותן לו מכות, למה הוא ככה מרביץ לו, אז הוא אמר לו שהוא לא מרביץ לו, ושהוא מתחצף אליו... ואמר לו שככה הוא עורך חיפושים.

אם אני הולך עכשיו לסמל ואומר לו: "יש פה אישה, שהילד שלה הוא ילד חולה, והיא רוצה לקחת אותה לבית חולים", ואם אני יכול להעביר אותה. איך היא נראית לי? נראית לי בסדר, לא נראית לי חשודה. ואז עולים המ"פ, עולה החמ"ליסט ואומר לי: "לא, היא לא עוברת. יש עוצר. לא עוברת." וואללה, לא עוברת.

אם היו יריות כלשהן או חשש לדבר כלשהו, אז ברשות המ"פ או אחד המ"מים, היינו נכנסים לנגמ"ש ממוגן ובשוט יוצאים, נגמ"ש אחד או שניים, לכיוון אבו סנינה, המטרה הייתה יותר להרתיע. לא הייתה שם, לעניות דעתי, שום יכולת לתפוס או משהו. היינו עולים לאבו סנינה עם חיפויים לכל מיני עמדות מסביב. מה שאני זוכר מהעליות לאבו סנינה... ירי הרתעתי על מכוניות, סימטאות, חנויות, בלי יעד מסוים. להיכנס, לעשות הרבה רעש, ולצאת. היינו, אני חושב, חלק ממערכת. המערכת השיפוטית שלנו לא פעלה הכי נכון. היא פעלה נכון מאוד בכל הקשור להומניות בסיסית לאדם, אני חושב, במיוחד הפלוגה שלנו, אבל לא כשזה קשור בדברים הקטנים, שלנו נראים קטנים לפחות, אבל כנראה שהם לא היו קטנים. אם זה להיכנס, ואולי להפר קצת את השגרה היומיומית שלנו, ובמקום לשמור שמונה-שמונה אולי קצת אקשן, לעלות, לירות קצת. לא עמדה מאחורי זה, לדעתי, איזושהי תפיסה שאנחנו באמת עולים למעצר או משהו.

העניין עם הסיפורים האלה, שהם היו יומיומיים, ויש עוד הרבה מאוד כאלה. והסיפורים האלה היו חלק בלתי נפרד משגרת היומיום שלי במשך חצי שנה של קו שהוא טוטאלי, כל החיים שלך. זה שמונה-שמונה. זה לא יום ולילה, זה כל הזמן. וגם כשאתה ישן, אז מאוד סביר שיקפיצו אותך ואתה חי את האירועים האלה. אני ידעתי שבתור חייל אין שום.. אני לא הסכמתי עם כל הדברים האלה. זה מאוד כאב לי בפנים. היו עוד הרבה מקרים שעוד יותר כאבו מאלה. ואני אמרתי לעצמי ש...ההצדקה שלי להיות שם היא בעצם זה שאני אחרי זה אפעל לשנות את זה. הבעיה בינתיים הרצינית ביותר היא שבתור חייל שכבר במשך חודש אני לא נמצא שם, אני שם לב עליו שבעוד שעד לפני חודשיים זה כל מה שהעסיק אותי, וזה בער לי כמו אש בעצמות ממש, זאת אומרת, מאוד רציתי לפעול, לא יכולתי לחיות במצב הזה. זה לא שהייתי בבית שלי מוקף בדשא ושכונות עם פנסים צרפתיים ואוטו צמוד אלי... חייתי בעוני, ביומיום... בזה שאנשים מחטטים בזבל, ויש שם עכברים בכל מקום, עכברושים

וחולדות, וזה באמת הפריע לי. ואילו עכשיו, כמה שאמרתי שזה ימשיך לבעור בי, אני שם לב שלאט לאט אני מתחיל לשכוח מזה. ואם בהתחלה לא יכולתי לבלות בהופעה בשקט, או להיות עם מישהי, לא יכולתי להיות בשקט כי תמיד אמרתי, רגע, יש עכשיו מישהו בעמדה ארבע חמש, או צריך עכשיו לשמור שמונה שעות ויש לו מישהו שחולה ומנסה לצאת מהקסבה לאמבולנס והוא צריך לעכב אותו שעה. אז עכשיו אני שם לב שזה כבר פחות דחוף לי, כמו לשאר האנשים בארץ, שסה"כ לא חיים את המציאות הזאת, ומאוד קל להם לא לחשוב על זה ולהתנתק, אבל הבעיה עדיין שם.

מה שהבנתי בסוף הצבא שלי דווקא, בסיכום של הדברים, המחשבה שבעיקר הטרידה אותי הייתה האם שמרתי על עצמי או שמרתי על המולדת. ולקראת הסוף אני הבנתי את זה יותר, שאני הגעתי למצב שאני שומר על עצמי, כי אני לא מזדהה עם הדעות... ומה שהכי הטריד אותי זה שאני רואה שגם האנשים שאני שומר עליהם מזלזלים בי, וגם האנשים שכביכול אני אולי אמור להגן מפניהם, אני מגיע למצב שאני מגן עליהם.

היה עוד בית שנקרא 31... שמשקיף לכניסה לאבו-סנינה, אז לא היה כוח של צה"ל שישב בתוך אבו סנינה, היום כבר יש, אז מה שעשו מ"פים ושתי פלוגות זה לקחת פעם באיזה שבוע-שבועיים.. שני נגמ"שים ממוגנים, ולעלות במין שיירה ממוגנת.. לאבו סנינה. יש איזה ציר שבערך כיכר גרוס זה הכניסה אליו, ואז אתה עולה לאבו סנינה ויורד חזרה לכיכר גרוס. זה היה כזה מעין פטרול אלים. זאת אומרת, היו נוסעים בשני נגמ"שים ממוגנים, שהיו לוקחים אתם.. את הכלים של הנגמ"ש, מק"כ (מקלע כבד) ועוד מקלעים, היו גם לוקחים מטוליסט, שירה מטולים, שזה נפיצים, וזהו. היו יוצאים למין פטרול אלים כזה, להראות נוכחות. לילה אחד הייתי ב-31, בבית הזה, קיבלנו דיווח על זה שהם נכנסים, מיד ישר כולם קפצו לעמדות, כדי לחפות עליהם שלא יירו עליהם מהגגות או משהו כזה, כי זאת הייתה תקופה שהיו שם הרבה חמושים שהסתובבו... ירי מדויק, צורות על עמדות של צה"ל, עלינו. ואז פתאום שמענו פיצוץ אדיר וישר כולם נבהלו, חשבנו שקרה משהו, ישר כולם נכנסים לכוונות, מנסים לראות מה קרה... ואז אחד המ"פים פשוט אומר: "זה בסדר, זה בסדר, זה אני. מישהו פשוט החנה פה את האוטו, אז הורדנו עליו מטול, שיידע לא לחנות פה יותר." או פתאום אנחנו שומעים צחוק בקשר, גם, עוד פיצוץ, אנחנו שומעים:

"יופי, מחר בבוקר הוא יבוא, יגלה שהחנות שלו השתנתה". כל מיני דברים כאלה. לא יודע, להראות נוכחות של צה"ל.

מקרה אחד שזכור לי מחברון שאני רוצה לספר, בשכונת אבו סנינה, נסענו עם הסופה, היה בדיוק עוצר... בזמן העוצר נתקלנו בשיירה של מכוניות, שלוש-ארבע מכוניות מקושטות, שעת בין ערביים, זאת בעצם הייתה חתונה, הייתה משפחה שלמה שנסעה לחתונה. אני הייתי עם הסמ"פ בחפ"ק ב"סופה", ואיך שהוא רואה את השיירה של החתונה, מן שמחה כזאת: עלינו פה על משהו טוב. לא יודע אם שמחה הייתי קורא לזה, אבל מן תחושה של יאללה, בוא, אפשר לתת פה איזה מכה ככה, מבחינת מה שהוא הולך לעשות. פורקים מ"הסופה", וכמובן ככה עוצרים את המכונית, יוצאים מהמכוניות אנשים, פלשתינאים, לבושים במיטב בגדיהם, אתה רואה את החתן, אתה רואה את הכלה, את האבא... שאיך שהם יוצאים רואים על הפרצוף שלהם את הבהלה ששכה היום הכי שמח בחיים שלהם.. יכול להתפספס פה משהו. הם יוצאים מהמכונית ומתחיל ויכוח עם הסמ"פ. הוא לא מוכן לתת להם להמשיך, הוא רוצה לפרק הכל, שיחזרו הביתה, לוקח להם את המפתחות של האוטו, ובעצם אחר התחנונים שלהם, הבכי של הכלה, האבא של החתן, כולם שם באמת מתחננים, רואים על הפרצוף שלהם איך הם חרדים ליום כל כך משמעותי בחיים שלהם, ומצד שני אני יכול לראות על הסמ"פ איך הוא מסתכל עליהם ולא רואה בהם בני אדם. פשוט ככה. כי כשאתה בא ורואה חתונה שעוד שנייה הולכת להתחיל, וזה באמת, היום הכי חשוב בחיים של בנאדם, זה שהוא הולך ומתחתן, והכל מוכן, אתה רואה אותם יוצאים עם הבקלאוות ביד, וכל המאכלים, כבר הכל מוכן, אתה רואה את כולם לבושים, הילדים, הכל, ומשפחה שלמה שרואה את המחזה הזה של קצין בצה"ל לוקח להם את המפתחות של הרכב, ומייבש שם את כולם ומבטל את [החתונה], בשבילי זה היה לראות בעצם... איך צה"ל רואה את האוכלוסייה הפלסטינית.

כששירתי בחברון, לראשונה בחיי הרגשתי קודם כל הרגשתי משהו אחר מבחינת להיות יהודי. לא יודע למה. אין לי לזה הסבר, אבל הרגשתי קצת משהו אחר מבחינת מה זה להיות יהודי, מערת המכפלה, ועיר האבות, זה עשה לי משהו אחר בנפש מצד אחד. זאת הייתה התחושה הראשונית שלי שם. בהתחלה ממש הרגשתי שם, לא יודע אם מגן על

המדינה, אבל מגן על יהודים שהם חלק ממדינת ישראל, ועל עיר שהמחלוקת עליה לדעתי היא קצת אחרת מערים שיש בהן ערבים, ערים אחרות, בגלל שהיא עיר האבות, ויש שם את מערת המכפלה וכל הסיפור הזה. אבל ככה מיום ליום.. האמת, זה לא מיום ליום, ככה ששמה נפל לי האסימון: עמדתי בארבע חמש, על ציר המתפללים, ציר תנובה קראו לזה, ועמדתי שם עם --- זה היה יום שהיה בו איזשהו פיגוע. פתאום, משום מקום, נחתו עלינו קבוצה של איזה שש נשים יהודיות, עם עוד איזה שש-שבע בנות, ילדות, ופשוט התחילו להתרוצץ, והתחילו לבעוט בבאסטות, ולהפוך באסטות, ואנחנו היינו בסה"כ שני אנשים, ולא ידענו מה לעשות, והן התחילו להשתולל, ולירוק על ערבים, ולירוק על זקנים מבוגרים. היה את מוחמד, ש... לא עשה שם כלום חוץ מלשבת ולהיות שם, פשוט לא עשה כלום, ופשוט באו לשם, בעטו בו וירקו עליו, וצעקו עליו שילך משם, והפכו באסטות. אני זוכר שהגענו למקרה הכי גרוע, שבו אחת הנשים פשוט תפסה אבן ופוצצה ויטרינה של 2 מטר על 2 מטר של מספרה שהייתה שם. והיא פשוט פוצצה לו את הויטרינה. יוצא בנאדם, ואני פשוט מוצא את עצמי מצד אחד מנסה לתפוס לה את האבן שלא תזרוק את האבן לפוצץ לו את הויטרינה, מצד שני, מגן עליה, כדי שהם לא יפוצצו אותה במכות, ופתאום אני מוצא את עצמי מול פלשתינאי אומר לו: "תיזהר!". אני מסתכל למעלה, רואה הר אדם בגובה של איזה שני מטר לפחות, ועומד מולו חייל בגובה מטר שישים ושלוש, וכל מה שהוא היה צריך לעשות זה להוריד כאפה ולמחוץ אותי לרצפה, אבל הוא לא יעשה את זה, כי יש לי נשק והוא יודע שהוא יחטוף על זה אם הוא יעשה את זה. אז מצד אחד אתה אומר לעצמך כוס ראבק, אני צריך לשמור על היהודים שנמצאים פה. מצד שני היהודים האלה לא מתנהגים כמו אמות המוסר או הערכים שאני גדלתי עליהם. אני הגעתי לשלב בחברון שכבר לא ידעתי מי האויב: אם זה אותו יהודי שמתפרע ואני צריך להגן על הערבים מפניו, או שמא אני צריך להגן על היהודי מפני הערבים שתוקפים כביכול... לקחתי אתי כמה דברים. אחד אני חושב שההגדרה שלי לגבי יהודי השתנתה קצת. פעם חשבתי שכל מי שמגדיר את עצמו יהודי, מבחינתי הוא יהודי. היום אני לא בטוח. אחרי שראיתי יהודים ש... לא יודע אם ההגדרה ליהודים בכלל משנה את עצם העובדה שהם... הם גם בני אדם, אבל הם לא מתנהגים כמו... יהודים שעברו שואה, הם עצמם לא עברו שואה, אבל אני בטוח שחלקם ממשפחות ניצולות שואה. אם הם מסוגלים לכתוב על דלתות של ערבים "ערבים החוזה" או "מוות לערבים", ולצייר מגן דוד, שמבחינתי זה כמו צלב קרס כשהם מציירים אותו ככה, אז איפשהו המונח יהודי אצלי קצת השתנה לגבי מיהו יהודי. זה דבר אחד. דברי שני שלקחתי אתי מחברון? נראה לי את עצמי קצת פצוע, אולי, לא יודע. לאו דווקא פגיעה פיזית. יותר פגיעה נפשית.

אני מודה שזה בכלל לא מתחלק לי כל כך לתקופות, חברון, זה מן פס אחד ארוך, מבחינתי. אני לא מספיק גם הייתי רגיש לזה באותו זמן, למתי פותחים את העוצר, מתי סוגרים את העוצר. כל מה שאני ידעתי זה שלפני עלייה למשמר... אני שואל: יש עוצר? אין עוצר? יש עוצר – סבבה, אני אוקף אותו, אין עוצר – סבבה, תעברו. רוב הזמן היה עוצר.

פעם אחת הייתי בארבע חמש, בחברון, ומאחד השערים שקרובים לעמדה, שאסור לצאת ואסור להיכנס מהם – מובילים לקסבה, יוצא גבר, בן 60-50, עם כמה נשים וכמה ילדים קטנים, תמיד אני אומר שזה אב המשפחה, וכל אלה שהיו סביבו, לא יודע אם אלה הנשים שלו, האחיות, לא משנה מה, הוא המוביל בראש הלהקה הזאת שמתקרב אליך, אתה בא, אתה אומר לו: "וואקף, ממנוע תג'וואל, רוח אל בית"... ואז הוא מתחיל להתנוכח אתך. מתנוכחים, בדרך כלל הם מתנוכחים. בקיצור, יאללה, תעוף מפה, אין מה לעשות, אתה יודע, לא רוצה לעשות לך את זה, די, לך זה. מתנוכח, מתנוכח בעוז רוח כזה, כאילו הוא מאמין שהוא יעבור בסופו של דבר. לא מתוך תחמנות, מתוך אמונה בצדקת דרך כלשהי. וזה מבלבל אותך, כי אתה נזכר בעצם שאתה בכלל לטובתך, ואתה רוצה שהוא יעבור, אסור לך שהוא יעבור, ומה פתאום הוא עומד מולך בגאון... הוויכוח נמשך ונמשך, בסוף מגיע הפטרול, עכשיו זה הופך להיות מוויכוח של שני חיילים מול עשרה אנשים לוויכוח של עשרה חיילים מול עשרה אנשים, פלוס קצין, שמין הסתם פחות בוחל באמצעים. בקיצור, דריכת נשק, כיוון מרומז, לא נגיד ישר עליו, אבל בכל זאת אל הרגליים שלו, יאללה, 'תחפף, נגמרו הדיבורים. ואני עמדתי הכי קרוב אליו, הייתי איזה מטר או שניים ממנו, הוא היה הדור כזה, הייתה לו חליפה וכאפיייה, ממש נראה כזה איש מכובד. ואני עומד, מחזיק את הנשק ככה, צמוד לחזה, מתוך רצון להגן על עצמי, לגונן על עצמי. לא יודע, פחדתי שהוא יעשה עכשיו משהו. ובאמת הייתה הרגשה טעונה, יותר מתמיד. ואז הוא מותח את החזה שלו, שני אגרופים נקפצים, אני כבר... היד עוברת לידי דריכה, ואז אני רואה שהעיניים שלו מתחילות לדמוע, אמר איזה משהו בערבית, הסתובב, הלך, וכל החמולה הלכה אחריו. אני לא סגור על למה דווקא זה נחלק לי מכל הפעמים שאמרתי לאנשים: "תתחפף" כשיש עוצר, אבל היה בו משהו אצילי כזה, שגרם לי להרגיש הכי חלאה בעולם. מה אתה עושה פה, כאילו.

מה היה הנוהל שעושים עם מפרי עוצר? מי שמפר עוצר, מה עושים לו?

היו כמה נהלים. זאת אומרת, זה השתנה לפי תקופות. אחד הדברים הכי רציניים, העונש הכי רציני, לפי דעתי לפחות, והכי מפחיד, זאת אומרת, כשהיינו אומרים להם את זה הם היו רועדים, היה בעצם לקחת אותם לעמדה של מג"ב: "עוד פעם אחת אני אתפוס אותך פה, אני אשלח אותך למג"בניקים בשער שש". ישר הם היו... ידעת שלא תראה אותם כל היום. אני זוכר שהיו איזה פעם פעמיים שבאמת מימשנו את העונש הזה, שהוא לכאורה הרבה פחות נוראי מעונשים אחרים: היו גם עונשים של לעכב בנאדם שש שעות אתנו בעמדה, או לקחת אותו למוצב, עם כיסוי עיניים, שיישב שם, איזה כמה שעות שם. באמת, דברים של להעמיד בנאדם בחוסר וודאות לגבי מה יקרה אתו ודברים כאלה.

באותו בוקר הגיעו לחברון חבורה די גדולה, בסביבות ה-15, אני חושב, של יהודים מצרפת. זאת אומרת הם היו כולם חובשי כיפה, יהודים צרפתים, לא בדיוק ידעו עברית, דיברו חצי אנגלית, חצי עברית, חצי צרפתית. הם באו כולם מחויכים, באמת, ממש ממש בכיף, ופשוט מה שאני עשיתי כל המשמרת שלי, זה להסתובב עם החבורה של היהודים האלה, ופשוט לנסות למנוע מהם להרוס את העיר. זאת אומרת, זה מה שהם היו עסוקים בו במשך שעות. פשוט הסתובבו שם, תפסו כל אבן שהם ראו ברחוב, ופשוט התחילו לזרוק אותה על חלונות של ערבים, להפוך כל מה שהם ראו. פשוט הגיעו להם חבורה של חבר'ה מצרפת, לתוך האזור שאנחנו היינו אחראים עליו, ועשו מה שהם רוצים. ואין פה איזה סיפור מזעזע... הוא לא תפס איזה ערבי והרג אותו או משהו כזה, אבל מה שמאוד הפריע לי בסיפור הזה זה פשוט שהגיעו להם חבורה של אנשים מצרפת, שאני לא יודע עד כמה הם מחוברים למה שקורה פה, ובלי שום... יכול להיות שמישהו סיפר להם שזה... שיש מקום בעולם שאתה פשוט יכול, לא יודע... שיהודי יכול לקחת, לכלות את כל זעמו על העם הערבי, ופשוט לעשות הכל, לעשות את כל מה שהוא רוצה. להגיע לעיר פלשתינאית ולעשות את כל מה שהוא רוצה, ויהיו לו תמיד חיילים מאחוריו שיגנו עליו. כי זה בעצם היה התפקיד שלי. יכולתי לנסות, אולי, לעצור את האבן שנזרקת מהיד שלו, דבר שכמובן אני לא יכול לעשות, כי אני לא יכול לרדוף אחריהם ולעשות את זה כל הזמן, בהצלחה לפחות. אבל התפקיד שלי האמיתי זה בעצם להגן עליהם שלא יקרה להם כלום. וזה גם מה שהוגדר לנו תמיד. לא לעצור אותם. לנסות לעצור אותם, אבל בעיקר להגן עליהם.

הישוב היהודי נחשב תחת הפיקוח המוניציפלי של עיריית חברון, שזה אומר, באופן די אבסורדי, שהאנשים שדואגים לקחת את הזבל של חברי הישוב היהודי הם ערבים, האנשים שדואגים להם לחשמל ולמים, וכן הלאה וכן הלאה. עכשיו, כל יום מגיעה אותה משאית זבל עם אותם עובדי זבל, ואנחנו בודקים אותם, ומעבירים אותם דרך החמ"ל, כעניין פורמאלי של מה-בכך, מדברים אתם, צוחקים אתם, אנשים שאנחנו מכירים. יום אחד, הילדים הקטנים של אברהם אבינו עשו אמבוש לנהג המשאית. הם עמדו מעל רחבת הגמלים, החזיקו בידיים אבנים גדולות- אף אחד מאתנו לא ראה את זה- ובזמן שמשאית הזבל עברה, הם זרקו אבן ענקית לכיוון השמשה. הם פספסו והם פגעו, לדעתי, בגג של המשאית. ונהג המשאית, כמו כל נהג טוב, ברגע שקורה משהו למשאית שלו, עוצר את האוטו ויוצא לבדוק אם נגרם נזק רציני. אנחנו מדברים פה על בנאדם בן 55-50. איך שהוא יוצא החוצה, הוא חוטף אבן בראש, ועוד אבן בגב, ועוד אבן אחת שפספסה אותו. אני לא יכול לתאר לך את הסמטוכה שהייתה שם. אנחנו, החיילים, אנחנו השתגענו מכעס. אנחנו פשוט רק היינו צריכים לתפוס את אחד מהחיילים שלא ילך וירביץ לילדים. בינתיים כל המבוגרים של אברהם אבינו מגיעים ומתחילים עם ההתייפיות הזאת של: "הו, טוב, אבל ילדים יהיו ילדים, ואי אפשר להאשים אותם", כשאיפשהו בעיניים שלהם יש להם את הכרת התודה הזאת, את המבט של "גרמת לי להיות גאה, בן". והערבים? הם ממשיכים להגיע כל יום. זה התפקיד שלהם.

לכבוש זה לקום בבוקר, לעשות תדריך לחיילים, וללכת שמונה שעות להשליט עוצר. להשליט עוצר, למנוע מעבר מחבלים, יש המון המון מילים יפות בשפה הצבאית שמתרגמים את זה ל"אזרחית", זה שיבוש החיים התקינים של האוכלוסייה האזרחית בדרך הכי ברוטאלית, הכי גסה והכי ברורה: לא יוצאים מהבית.

גורמים צבאיים השתמשו במונח הזה, שיבוש החיים של האזרחים? זה נראה כמטרה צבאית, לבוא ולהציק להם?

במילים האלה? אני לא בטוח. ההבדל לא משתמע לשתי פנים. זאת אומרת, הכלי הצבאי שנקרא "עוצר", המטרה שלו להפעיל לחץ על האוכלוסייה האזרחית. בכוונה לא יגידו...

זו איזושהי הסכמה שלא מדברים עליה.

אין צורך לדבר עליה. זאת אומרת, אתה קם בבוקר, והולך להשליט עוצר- זה מאוד פשוט. מתחיל להסתובב בגזרה, וכל מי שאתה רואה, אתה שולח הביתה.

מה עושים למפרי עוצר?

פה מגיעות הפקודות הצבאיות. נוהל מאוד מקובל בצבא, זה מה שאתה יכול לשמוע הרבה,

זה "תיכנסו בהם באגרסיביות, צריך לאכוף את העוצר הזה באגרסיביות. תייבשו אותם".
"ייבוש" זה- מצאת בנאדם, אתה תשים אותו בעמדה של חיילים, שיישב בצל, ישתה מים,
למה אנחנו צבא הומני, אבל שיחכה שם. שעתיים, שלוש, ארבע, שמונה. יושב ומחכה. למה?
כי הוא הלך ברחוב. כי הוא העיז לנסות ללכת לקנות משהו. כי הוא העיז לשלוח את הילד
שלו לבית ספר.

פעילויות "שוברים שתיקה" מתאפשרות תודות לתרומתם הנדיבה של יחידים וקרנות שונות בהם: קרן מוריה והקרן החדשה לישראל.

ליצירת קשר לצורך מתן עדות, ולתיאום מפגשים וחוגי בית:
או טלמסר 8454725 www.shovrimshatika.org 050-
לתרומות:

בנק הפועלים, חשבון מספר 340219, סניף 608
צ'קים לפקודת "שוברים שתיקה" ניתן לשלוח לכתובת:
ת.ד. 68150, ירושלים 91681